

BRIEF VAN DE VOORZITTER

3

Beste Vrienden,

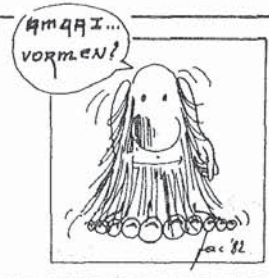
Langzaam maar zeker ontwaakt de natuur uit zijn wintersrust. De voorjaarsboeiers staan reeds getooid in hun volle pracht. Weldra zingen de eerste trekkers het weer uit: "Het is lente". Op de jaarvergadering daagden een 30-tal moedigen op. Het weer speelde ons parten. Het was een echte winterse dag met hard vriesweer en een pak sneeuw, echt zoals in de goeie oude tijd. Wie durft er nu nog beweren dat wij geen winters meer krijgen? Toch werd het een gezellige en interessante samenkomst waarover je in Erica 4 verslagen krijgt.

27 natuurgidsen ontvingen op 30 januari te Riemst hun diploma. Nogmaals onze welgemeende gelukwensen. Deze cursus is echter maar een begin! Mogen wij je vragen aan te sluiten bij één van de vele natuurverenigingen die Limburg rijk is. Men zal je zeker met open armen ontvangen. Elke natuurgids kan in zo'n plaatselijke groep op zijn eigen manier een bijdrage leveren voor het behoud van wat ons nog rest en aan de opbouw van een meer leefbare wereld. In totaal zijn wij nu in Limburg met een 330-tal natuurgidsen, waarvan er velen actief zijn in allerlei natuurgroepen, in het leiden van wandelingen, het begeleiden van jongeren in de scholen en tijdens de vacantiekampen, in allerlei socio-culturele verenigingen, in adviesraden, enz...Ieder is actief in zijn omgeving en op het vlak waarop hij of zij met eigen persoonlijkheid een steentje kan bijdragen aan onze natuurbeschermende en natuureducatieve taak.

Allen werken wij hard samen voor datzelfde doel. Het lijkt mij dan ook normaal dat men binnen zulke grote groep het niet altijd eens hoeft te zijn over de te volgen methodiek, over de te kiezen strategie, actie of de wijze waarop de standpunten geformuleerd worden. Toch zou ik, indien zich op dat vlak problemen voordoen, een oproep willen richten aan allen dat men echt zou trachten te komen tot een open gesprek dat uitmondt in een zinnige en opbouwende besluitvorming. Laat dit het nieuwe geluid zijn, dat deze lente van 1982 met zich meedraagt.

Namens het bestuur van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen:
Roger Schoebben, Voorzitter.

ACTIES VAN DE WERKGROEP

Vormingsactiviteiten.

- Zondag, 21 maart 1982: MOSSENWANDELING met Pater Landewald. Eens te meer zal deze kranige man ons iets proberen te leren over mossen. Nieuwsgierig? Ik ook! Moet je zien!!! Samenkomst: parking terrein Helzold 09.00 uur. Tegenover de weg naar het H.Hartcollege. Einde: 12.00 uur.
- Zondag, 04 april 1982: BUNDERBOS. Samen gaan we een vroege voorjaarswandeling maken. Kijken of de lente al in aantocht is en of er al bloemkens bloeien. Samenkomst: Genk Station 08.30 uur. Aan de grens om 09.00 uur.
- Zondag, 18 april 1982: VOGELGELUIDEN beluisteren onder de leiding van Jan Gabriels. Met Jan zijn we zeker dat we ze zien en horen vliegen. Samenkomst: 05.30 uur aan het Bosbiologisch Centrum te Bokrijk. Einde 09.00 uur.
- Zondag, 09 mei 1982: MATAGNE. We zullen een hele dag nodig hebben om alles te zien wat er te zien is. Wie herinnert zich niet de Nationale Natuurbeschermingsdag van 1980. Wel, dit wordt het verlengstuk. Een dag, die beslist meevalt. Samenkomst: Haseelt Kanaalkom om 07.30 uur. Daguitstap. Boterhammen niet vergeten!!!.
- Zaterdag, 15 mei 1982. UILENWANDELING: Leiding: Chris Onkelinkx. Zou het dit jaar lukken? Samenkomst: Zonhoven Kerk om 22.00 uur.
- Zondag, 16 mei 1982. CONTACTDAG MET DE NEDERLANDSE NATUURGIDSEN. Deze dag gaat door te Nederland en wel in Spouwbeek. Verdere uitleg volgt in het tussennummer.
- Zondag, 06 juni 1982: ZOETWATERLEVEN onder de leiding van Chris Onkelinkx. Vele geheimen van het onderwaterleven zullen ons op deze uitstap geopenbaard worden. Benieuwd? Wij ook!!! Samenkomst: om 09.00 uur aan Melosport te Zonhoven. Einde: 12.00 u.
- Zondag, 13 juni 1982: GRASSENWANDELING. Laat ons nog een keertje kijken naar de planten die zo over het hoofd worden gezien en anderzijds toch zo talrijk zijn. Samenkomst: voorlopige afspraak a/d kerk van Schulen. om 09.00 uur. Einde: 12 u.
- Zondag, 05 september 1982: TERRIL VAN WINTERSLAG, voormiddag.
- Zondag, 21 september 1982: NATIONALE NATUURBESCHERMINGSDAG MALMEDY.
- Zondag, 17 oktober 1982: PADDESTOELENTOCHT, voormiddag.
- Zondag, 07 november 1982: GEOLOGISCHE WANDELING, ganse dag.
- Zondag, 12 december 1982: REIS NAAR ZEELAND, ganse dag.
- Samenstelling: Havee, Lummen.

UILENEKSKURSIE

BOSUIL. Strix aluco

BROEDT: Van maart tot juni in bossen en grote parken, vaak bij grote boerderijen. Hij nestelt in boomholten.
Bij ons is hij een zeldzame tot vrij zeldzame broedvogel; standvogel.

VOLWASSEN: 40 cm. lang. Ze hebben geen oorpluimen. De kop is groot en de romp is nogal plomp.
Kleed: van boven rood tot grijsbruin gevlekt, grijs gelant met zwarte ogen; van onder geelbruin met grote donkere strepen.

VOEDSEL: Hoofdzakelijk muizen en woelmuizen.

ROEP: WOEW; TOE OE TOE WOE--W.

Lokroep: KIE-WIEK

STEENUIL. Athene noctua

BROEDT: Van laat in april tot juli, vooral in agrarische streken met bomen en gebouwen.
Bij ons een vrij schaarse broedvogel; standvogel en doortrekker.

VOLWASSEN: 20 cm. lang. Het gelant maakt een fel speurende indruk.
Ogen geel.

Jaagt voornamelijk in de schemering.

VOEDSEL: Kleine knaagdieren (woelmuizen) en insecten.

ROEP: KIEUW-KIEUW; scherp WERRO.

RANSUIL. Asio otus

BROEDT: Van laat in februari tot juni, vooral in bosrijke streken met veel dennen. Vrij algemene broedvogel; standvogel en doortrekker.

Maakt gebruik van oude kraaien en ekster nesten.

VOLWASSEN: 35 cm. lang. Grote oorpluimen en gele ogen. Onderzijde isabel met donkere vlekken; bovenzijde roestkleurig geel.

VOEDSEL: Veldmuizen, bos- en woelmuizen.

ROEP: Een laag zuchtend OE - OE - OE en KOE.

KERKUIL. Tyto alba

BROEDT: Van laat in april tot mei in dorpskerken en ruïnes.
Schaarse broedvogel; zelden standvogel.

VOLWASSEN: 35 cm. lang. Het wijfje heeft een oranje isabel kleurige rugzijde. Het mannetje is niet zo grijs. Beide hebben een wit gelant en witte buikzijde.

Typische nachtjager.

VOEDSEL: Spitsmuizen; veldmuizen en ratten.

ROEP: Harde en scherpe schreeuw.

6 Wandelprogramma

- 21 maart: Tessenderlo: Broedgebied.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur, Bosmuseum te Gerhagen, Tessenderlo.
- 21 maart: Meeuwen: Soetebeek: beemden, akkers, dennebossen.
Gids: Jan Van dijk.
9.30 uur, dancing Check Point, Wijshagen, Meeuwen-Gruitrode.
- 21 maart: Platwijers: bos;
Gids: Pol Evers.
9 uur, Paalsteenstraat, Hasselt.
3 gemeentenpunt: Hasselt, Kuringen, Zonhoven, a/d paalsteen.
- 28 maart: Lentewandeling op Muizenheide, Beringen.
Gidsen: Bero.
14 uur, Gildezaal Muizeheide, Beringen.
- 04 april: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: laarzen, geen honden.
Gidsen: Noord-Limburgse Natuurgidsen.
14 uur, einde Koloniestraat, Lommel-Kolonie.
- 04 april: Galgenbeek te Hasselt: beemden, akkers, bos.
Gids: Maurits Boiten.
9.30 uur, bij huis "den Dries", Pietelbeekstr, 190, Hasselt.
- 11 april: De Bek te Neeroeteren: gemengd gebied.
Gids: Mevrouw Van de Zande.
14 uur, Parking Eilandje, Neeroeteren.
- 18 april: Stramrooierbroek: gemengd gebied.
Gidsen: Vogelasiel te Opglabbeek.
9 uur: Woutershof te Molenbeersel.
- 18 april: Tessenderlo: Oosterbergen en Willebroek.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur, Gemeentehuis Deurne bij Diest.
- 16 april: Avondwandeling Mariahof, Bree. Roep van amfibien, ralachtigen.
Gidsen: Wielewaal Bree.
19.30 Gemeentehuis Bree, 20.00 uur: Einde Mariahofstraat, Bree.
- 18 april: Kiewit, Kinderboerderij: vijvers en bossen.
Gids: Lutje Perilleux.
9.30 uur, Parking Kinderboerderij Kiewit, Hasselt.
- 18 april: Begijnevijvers te Hechtel: vijvers, bossen.
Gids: Frans Van Roy.
9.00 uur, Ingang Begijnevijvers, Hechtel.
- 24 april: Kolveren te Zonhoven. Laarzen, geen honden.
Gidsen: Jos en Rita Van Bokrijck.
14 uur, Kapel Ten Eikenen, Zonhoven (Zaterdag)
- 25 april: Ochtenduitstap naar Mariahof, Bree: Vogelgeluiden leren.
Gidsen: Jaak Peeters, Patrick Hermans.
4.30 gemeentehuis Bree, 5 uur: einde Mariahofstraat, Bree.
- 25 april: Wateringen te Loozen.
Gidsen: Mathieu Dreesen, Jacky Jacobs.
14.00 uur, Kanaalkom Loozen.
- 25 april: Herkenrodebossen te Kuringen, Hasselt.
Gids: Rik Jacobs.
9 uur, Zaal Kermeta bij de kerk van Kermt, Hasselt.

- 25 april: Lummen: de Goeren: vijvers en bos.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Lummen.
14 uur: brug autostrade te Lummen-Goeslaar; weg Lummen-Meldert. Tegenover St.Annakapel weg inslaan, ong. 2 km.
- 25 april: Park van Beringen Mij. n.
Gidsen: Bero.
14 uur, Park Beringen-Mijn, tegenover Kolenmijn Beringen.
- 25 april: Terlaemen te Zolder: vijvers, bossen, heide.
Gids: Karel Borgs.
14 uur, boswachtershuisje tegenover kasteel Terlaemen.
afrit: Terlaemen op de E39.
- 25 april: Vallei van de Bolisserbeek te Wijchmaal.
Gids: Henri Meylarts.
14 uur, Spoorwegovergang op weg Wijchmaal-Eksel.
- 25 april: Park en Itterdal te Opitter.
Gidsen: Amanda Paredis, Lena Gabriels.
14 uur, Ingang kasteelpark Opitter, Bree.
- 25 april: Urlobroek te Molenbeersel: gemengd gebied.
Gidsen: S. Coolen, G. Jansen, R. Moors.
14 uur, Parking Urlobriek te Molenbeersel, Kinrooi-Molenbeersel.
- 30 april: Avondwandeling St.Maartensheide te Beek: nachtzwaluwen.
Gidsen: Wielewaal Bree.
19.30 uur, gemeentehuis Bree; 20.00 uur parking gemeente-bos, Mariahofstraat, Beek, Bree.
- 02 mei : Vloeiweiden te Lommel: zie 4 april.
- 02 mei : Bloesemwandeling in de omgeving van Borgloon.Holle wegen.
Gids: Jos Coteur.
14 uur, Kerk Borgloon.
- 02 mei : Koelerheide te Beek: opening van het reservaat Koelerheide.
Gidsen: Wielawaal Bree.
13.30 uur, Kerke te Beek, Bree.
- 09 mei : De Bek te Neeroeteren: zie 11 april.
- 09 mei : Mariahof te Beek, Bree. vijvers, allerlei terrein.
Gidsen: Jaak Faassen, Jaak Jansen.
8.15, Kerk Beek; 8.30 uur Mariahofstraat, Beek, Bree.
- 16 mei : Asdonck te Tessenderlo.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur, Kiewithoeve, Engsbergen, Tesserlo.
- 16 mei : Dauwwandeling langs de kastelen van de Burgh en Loye.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Lummen.
5 uur, brug over de Mangelbeek, Lummen. Weg Kermt-Lummen.
ongeveer 500 meter volgen.
- 18 mei : Kaulille. Gidsen: Tony en Mia Verlaak. 14 uur: Kerk Kaulille.
- 23 mei : Lummen, Rekhoven: weiden en parklandschap.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Lummen.
14 uur: kasteel-restaurant St.Paul, Lummen. Op de weg Lummen-Kermt de bewegwijzering St.Paul volgen.
- 23 mei : Libellenuitstap in het Stramprooierbroek, Molenbeersel.
Gids: Patrick Hermans.
6.30 uur, gemeentehuis Bree; 7.00 uur: Unjerhorst Molenbeersel.
- 23 mei : Borggrave-omgeving te Hasselt: vijvers, bos.
Gids: Willy Barthels, André Vandesande.
9.30 uur, Ontmoetingscentrum De Borggraaf, Hasselt.

- 8 23 mei : Natuurwandeling te Helchteren. Gids: Ivo Beyen.
14 uur aan de kerk te Helchteren.
- 30 mei : Koersel Kapel: bosgebieden.
Gids: Bero. 14 uur, Kapel 't fonteintje te Koersel.
- 23 mei : Maaswandeling met de vrienden van het Vogelasiel opglabbeek.
Gids: Vogelasiel te Opglabbeek.
13.30 uur: Vogelasiel, Dennestraat, 6, Opglabbeek.
- 06 juni : Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: zie 4 april.
- 06 juni : Oetervallei te Opoeteren: beekdal.
Gids: Theo Dreesen, Mia Dreesen.
14 uur, firma Eurosol, Neeroeterenstraat, Opoeteren.
- 06 juni: De Hoefaart te Eigenbilzen: naaldbos, loofbos, vijvers.
Gids: Roger Schoebben.
14 uur, voet kanaalbrug op weg Eigenbilzen-Gellik, zijde Gellik.
- 06 juni: Kolberg te Kuringen: vijvers, broek. Gids: Rik Jacobs.
9 uur, Massinweg te Stokrooie, Hasselt. Eerste weg rechts
na brug over Albertkanaal, Bolderbergzijde, weg Kur-Bolderberg.
- 06 juni: Wateringen te Loozen.
Gidsen: Jacky Jacobs, Mathieu Dreesen.
7 uur, Gemeentehuis Bree, 7.30 uur Kanaalkom Loozen.
- 13 juni: De Bek te neeroeteren: zie 11 april.
- 20 juni: Broedgebied te Tessenderlo.
Gids: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur, Bosmuseum Gerhagen, Teeserlo.
- 20 juni: Herkenrodepark: park en beemden. Kuringen-Hasselt.
Gids: Jean-Louis Gilissen.
14 uur, dreef voor wit abdissengebouw Herkenrode, Kuringen.
- 20 juni: Vallei van de Bolisserbeek te Wijchmaal: zie 25 april.
- Samenstelling: Cécile Ulenaers, Linde Peer.

Beheerswerken

- Zaterdag, 03 april: Vallei van de Zwarte Beek te Koersel.
Samenkomst Koerselse Kapel om 9 uur en om 13 uur.
- Zaterdag, 03 april, 01 mei en 05 juni: Reservaat Heiderbos te As.
Samenkomst Parking van het reservaat om 9 uur.
- Maandag 05 april: Reservaat Koekerheike te Beek, Bree.
Samenkomst 8 uur gemeentehuis Bree, 8.15 uur a/d brug te Beek

Wie nog data wil opgeven voor beheerswerken neme contact met
Theo Dreesen.

WANDELINGEN ZIJN DE FILTERS VAN DE GEDACHTEN.
Oosters spreekwoord.

DAG LIEVE MENSEN, DAG ALLEMAAL

In Riemst werd de cursus 81 besloten op 30 januari 1982 met een slotzitting in 't Parochiaal Centrum te Vroenhoven, waar 27 nieuwe natuurgidsen hun getuigenschrift ontvingen. Werkgroep Leefmilieu Riemst had ervoor gezorgd dat dit op een gezellige manier kon gevierd worden met hartige hapjes en een zalig drankje! Een pluim voor Riemst en de 27! We hopen dat die nieuwe gidsen het hierbij niet laten, maar zich intussen aangesloten hebben bij een milieugroep uit hun regio, waar ze zich nuttig kunnen maken en praktijkervaring opdoen. Tijdens de toespraken werden nagels met koppen geslagen. Het hoofdstuk "Bezinning" wordt aan deze viering gewijd.

Op 6 maart startte te St. Truiden de cursus natuurgids 1982 in het HRITO te Terbiest. 70 cursisten boden zich aan voor een jaar van intense vorming in verband met de natuur. We wensen hen heel veel succes en doorzettingsvermogen, ook aan de cursusbegeleiders. Dankzij de financiële medewerking van CVN-Antwerpen kunnen wij de nieuwe cursisten gewoonlijk eveneens van de jaargang Erica laten genieten. Hopelijk zal dat dit jaar ook het geval zijn. Alvast bedankt van te voren, Antwerpen.

Veel dank ook voor de (soms heel ruime) stortingen die we voor Erica al mochten ontvangen als vrije giften van de natuurgidsen. Toch bereikten we nog niet het aantal stortingen, noch de som van vorig jaar. Misschien was je wel zinnens te storten, maar bleef het tot nu toe vergeten.....Maar dat kan je nog goed maken, het nummer staat vooraan. We willen wel hard werken en veel brengen, maar we kunnen het budget niet overschrijden.

Dank ook aan iedereen die meewerkte aan de enquête over Erica; Over de resultaten lees je iets in het tussennummer van mei. Jos Berghs van Leopoldsburg kreeg door het lot het beloofde boek toegewezen. Proficiat! "Menslief, ik hou van jou!" van Phil Bosmans luidt de titel. Een erg toepasselijke titel, nietwaar, JOS?

In deze Erica ruimen we heel wat plaats voor de herdenking van Theo Oyen. Zijn enorm werk in de natuureducatie en de natuurbescherming mag een voorbeeld zijn voor de ganse groep natuurgidsen. Men kan echt wel iets bereiken als men zich terdege inzet. Hierdoor vallen enkele geplande artikels uit de reeks "terug naar de natuur" weg. Ook die volgen in het tussennummer van mei, behalve die strikt seizoensgebonden zijn.

Samenstelling: Cécile Ulenaers, Linde-Peer.

10 Bij leven en Welzijn

Op 13 december 1981 ging Theo Oyen over naar een ander bestaan. Niet zoveel mensen wisten wie hij was, alhoewel Noord-Limburg hem kende voor zijn onvermoeibare inzet. Die gebeurde onopvallend en met de bescheidenheid, hem eigen. Wat hij deed was degelijk en af. Het gebeurde altijd met een glimlach. Nooit deed men vergeefs beroep op hem. Wie zal zijn werk overnemen? Dat is de vraag die hij open laat. Laten wij ons daarover bezinnen bij een....

In Memoriam Theo Oyen.

Een goede vriend en natuurgids is heengegaan. Als zoon van een boswachter, opgegroeid in contact met de natuur, had Theo Oyen een fijn gevoel voor de samenhang in heel het natuur-gebeuren. Ook zijn studies gingen in die richting. Hij studeerde Al, scheikunde. Dit vormde een brede basis, waarop hij in zijn natuurbeleving kon terugvallen voor een dieper inzicht in de natuurlijke processen. Vandaar dan ook zijn grote interesse voor het probleem van de bevuiling van onze beken.

Naast zijn inzet als lid van de "Werkgroep, 4, Neerpelt" en van "Isis, Peer", volgde hij ook in 1976 de cursus voor natuurgids te Beringen. Sinds 1977 nam hij ook actief deel aan de werking van onze bestuursgroep. Kort daarop begon zijn gezondheid hem parten te spelen. Jaarlijks leidde Theo Oyen verschillende wandelingen in het Hagevenreservaat te Neerpelt, op de Malpi-wennen te Valkenswaard en in de Broekkant te St. Huibrechts-Lille. De contactdag (1977) met de IVN-gidsen van Nederland die doorging in het Hagevenreservaat en in de Dommelvallei te Peer ligt mij nog fris in het geheugen. Op aanvraag leidde hij ook wandelingen in de Hoge Venen voor groepen die er om vroegen. Tevens werkte hij mee aan onze eigen vormingsexcursies. Steeds stond hij paraat voor iedereen.

Het meest kenmerkend voor hem was zijn grote pedagogische begaafdheid. Hij kon zijn wetenschappelijke kennis overbrengen zonder gewichtigdoenerij, toch heel overtuigend en eenvoudig, gekruid met een vleugje humor. In zijn begeleiding richtte hij zich vooral tot het jonge publiek. Tijdens hun jeugdkampen wist hij, door zijn begeestering en door zijn manier van meeleven, zijn enthousiasme over te dragen en zo de jongeren een dieper inzicht en een ruimere kijk te geven op heel het natuurgebeuren.

Namens heel onze Werkgroep en namens de vele wandelaars: "Een hartelijk dank je Theo".

Rogier Schoebben, Voorzitter.

Om zijn nagedachtenis te eren en zijn verdiensten te onderlijnen, wordt op initiatief van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen in samenwerking met de Beheerswerkgroep B.N.V.R. Neerpelt in april een In Memoriam-nummer uitgegeven. Daarin worden alle teksten gebundeld die bij zijn overlijden werden geschreven. De natuurgidsen van Noord-Limburg ontvangen een nummer omdat zij Theo goed hebben gekend. Andere belangstellenden kunnen een nummer bestellen op het secretariaat van onze Werkgroep door een storting van 30 frank.

In Memoriam: Catharina Berden.

Te Genk overleed op 4 jan. 1982, de moeder van Willy Peumans. Wij bieden hem en zijn familie onze bijzondere blijken van medeleven aan.

Op 6 maart kwamen leden van verschillende Limburgse natuurverenigingen samen te Heusden, om Pater Landewald Janssen hulde te brengen bij gelegenheid van zijn 80-ste verjaardag. Het klinkt ongelooflijk, dat eerbiedwaardige getal, als ge zijn flonkerende, levendige ogen ziet, hem hoort spreken met krachtige stem, steeds op de hoogte van wat er in Limburg omgaat op het "groene front". Hem willen we feliciteren om dat rijkge vulde leven, om zijn pionierswerk op gebied van natuurstudie en natuurbeschermingsactie, om zijn voorgaan in een leven van soberheid en bescheidenheid ten dienste van de gemeenschap.

Dank U ook, Pater Landewald, om de helpende hand in onze taak van natuureducatie, door 't schrijven van artikels voor Erica en het leiden van de studie-excursies, zoals de Mossenwandeling van 21 maart aanstaande. Dank U Lando, en blijf nog vele jaren bij ons!!!!

Op 14 februari 1982...
waren Meneer en Mevrouw Van Houtte, die veel te maken hebben met het drukken en het verzenden van ons aller ERICA, 35 jaar getrouwd. Onze hartelijke gelukwensen voor wat voorbij is en wat nog moet komen. Laat het even lang zijn.
Marijke heeft die de dag de pot gekookt...allen hebben het overleefd. Zij leven lang, zij leven lang, zij leven lang, zij leven lang....

Onze goede vriend en collega natuurgids Jan Bomans van Meeuwen kwam, zag en overwon in de verkiezingen van 1981. Hij werd een kersvers Provincieraadslid. Onze felicitaties. Hopelijk blijft Jan zijn GROENE principes trouw...doet hij ze alle eer aan.... en mogen wij fier blijven over hem.

De Werkgroep Limburgse Natuurgidsen maakt deel uit van NAL in het algemeen en van NAL-Midden-Limburg in het bijzonder. Deze afdeling geeft geen eigen blad uit en zal Erica gebruiken als klankbord. Gust Feyen zal de correspondent zijn.

NAL MIDDEN-LIMBURG. WERKING IN 1981.

Tijdens het werkjaar 1981 spitste de werking zich vooral toe op het Landschapspark "de Herk", het industrieel vuilstort te Tessenderlo, een nieuw vuilnisstort in Houthalen, Phillips Petroleum te Tessenderlo, de bekenwerkgroep in de B.N.V.R., de spreuwenverdelging in het reservaat "het Wik", de prooivogels op de kinderboerderij te Hasselt, de klassering van de Zwarte beek te Koersel en het opzetten van het secretariaat in Hasselt.

In eerste instantie was het Landschapspark "De Herkvallei" een initiatief van de Provincie onder de supervisie van de Koning Boudevijnstichting. Doelstelling was te komen tot een wet op de landschapsparken aan de hand van enkele ontwerpen, waartoe het landschapspark "de Herk" behoort. In de beginfase werd de natuurbescherming geweerd uit het initiatief, maar na protest van verschillende instellingen, werden natuurbeschermers opgenomen in de stuurgroep. Eind '81 werden 2 hoorzittingen gehouden over het landschapspark. Stad Hasselt maakte bekend dat rechttrekking van de Herk niet meer nodig is voor de stad. Alken stelt dat de Nationale Waterdienst de verantwoording moet dragen voor een eventuele rechttrekking, maar wil wel meewerken aan een oplossing voor de wateroverlast in het ganse Herbekken.

In Tessenderlo vocht Belt tegen de vestiging van Phillips Petroleum en tegen plannen voor een industrieel vuilstort. Nog steeds gaat het verzet voort tegen deze multinational. Nal steunt Belt in de mate van het mogelijke. Een andere zaak waarmee de natuurbescherming in Tessenderlo te maken kreeg, was het plan om een industrieel vuilstort op te richten. Ondanks het feit dat op het gewestplan de zone was voorbehouden voor het vuilstort werden de plannen gecontesteerd. Uiteindelijk besloot de gemeente af te zien van de plannen voor dit stort. Wel zal worden uitgekeken naar meer geschikte plaatsen voor de inrichting van een industrieel vuilstort.

In Houthalen daarentegen wilde men een vuilstort uitbouwen voor huishoudelijk afval. De problemen van het nabijgelegen vuilstort van REMO indachtig, wordt verzet aangetekend tegen het stort. De gemeente nam het bezwaar van NAL haast integraal over en verbood de vuilstort.

Vanuit de Belgische natuur- en vogelreservaten werd in 1981 zeer hard gewerkt rond de problematiek van beken en rivieren. Er werd een colloquium hierover ingericht. Een aantal mensen van NAL verleenden hun medewerking en vooral Orchis leverde puik werk met het opstellen van een poster voor de tentoonstelling. Deze poster kon dan opnieuw bekeken worden op de 28ste Natuurbeschermingsdag op 20 september te St. Pieters-Rode. Op plaatselijk vlak, werd in deze problematiek vooral gewerkt in de Bosbeekvallei te Opglabbeek en te As. De problemen van weekendverblijven, vijvers en illegale vuilstorten werden aangevuld met illegale campings, rechttrekking en uitdiepen van de Bosbeek en een coniferenplantage in het natuurgebied.

Intussen raakte bekend dat in het natuurreservaat "het Wik" te Bokrijk een grootscheepse spreuwenverdelging had plaats gevonden. De arrogantie van een aantal overheidsinstellingen kwam nog maar eens tot uiting.

Via het Groencomitee Hasselt raakte bekend dat het decor van de Kinderboerderij te Hasselt zich leende voor een tentoonstelling over en met prooivogels. Daar de Belgische Valkeniersbond geen reclame mag maken, werden enkele valkeniers uit Duitsland bereid gevonden met hun vogels een demanstratie te geven. Een aktie werd opgezet door het Groencomitee Hasselt, in samenwerking met het Vogelasiel van Opglabbeek, Wielawaal Midden-Limburg, Natuur en Landschap Genk en mensen van Nal, had voor gevolg dat de valkeniers hun dieren nauwelijks durfden te tonen en na korte tijd terug keerden richting Duitsland.

Een zeer zwaar probleem stelde zich te Koersel. De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenste over te gaan tot het klasseren van de Vallei van de Zwarte Beek. Als gevolg hiervan werd een ware hetze ontketend tegen de leden van Bero, de plaatselijke milieuvereniging. De plaatselijke overheid liet (en laat nog steeds) toe dat bedreigingen geuit worden, dialoog onmogelijk werd gemaakt en dat éénzijdige en onjuiste informatie werd verspreid.

Naast deze problematiek werd tevens gewerkt aan de oprichting van een secretariaat te Hasselt. Dit gebeurde in samenwerking met NAL. In september was het secretariaat een feit en in november begonnen twee dames, vrijgestelden van stempelcontrole, zich bezig te houden met de administratieve werkzaamheden van het secretariaat.

Gust Feyen, Houthalen.

Nog eens wijzen wij erop, dat met deze rubriek de kans geboden wordt gratis reclame te maken voor activiteiten. Ook overlappen wordt voorkomen. Contactman: Theo Dreesen.

Kalender.

Zaterdag, 3 april 1982:

Reeëntelling in het Stramrooierbroek.

Inrichting: Wielewaal, Bree.

4.45 uur: gemeentehuis Bree; 5.00 uur Woutershof.

Zondag, 4 april 1982: idem 3 april.

Maandag, 12 april 1982: idem 3 april.

Dinsdag, 13 april 1982:

Dagfietstocht naar de Maasvallei.

Inrichting: Wielewaal Bree.

7.00 uur gemeentehuis Bree; 7.30 uur Oude Melkerij Kinrooi.

Donderdag 15 april 1982:

Bezoek aan het zuiveringsstation van Bree.

Inrichting: Wielewaal Bree.

13.30 uur gemeentehuis Bree; 14.00 uur: ter plaatse.

Zondag 2 mei 1982:

Opening van het reservaat Koekerheike te Beek, Bree.

Inrichting: Wielwaal Bree.

13.30 uur: aan de kerk van Beek, Bree.

Vrijdag, 18 mei 1982:

Tentoonstelling van de Boudewijnstichting.

Inrichter: Gemeentelijke toeristische dienst Bree.

Medewerkers: Wielewaal, Velt, Waters en Bossen, Stichting Limburgse Landschap.

Plaats: Gemeentehuis Bree.

STANDPUNT STANDPUNT

Het bijvoegsel aan Erica 4/81 over Polen heeft mij verrast. Het betreft hier mijn inziens een duidelijk (duidings)politiek artikel. Dit is, meen ik, niet in overeenstemming met onze statuten. Ik vraag dan ook dat deze brief gepubliceerd wordt als een "recht op antwoord" van ALLE noodlijdenden en/of onderdrukten van deze wereld.

In Turkije, een soeverein land, tevens onze bondgenoot binnen de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (N.A.V.O.) is net hetzelfde gebeurd. Een militaire machtsovername met alle gevolgen vandie, onder andere samenscholingsverbod, censuur en gevangenneming van 2000 vakbondsmilitanten. Tegen 52 onder hen werd zelfs de doodstraf geëist, maar gelukkig niet uitgesproken door het tribunaal.

Er kwam van onzen twee (lees: ERICA) geen protest of solidariteit met de Turkse bevolking op gang. Het duurde zelfs een jaar alvorens onze regeringen de hulp aan dit regime ophieven. De Verenigde Staten evenwel hebben hun militaire hulp opgevoerd. In El Salvador zijn er de laatste twee jaar ongeveer 30.000 doden gevallen, voornamelijk door het toedoen van een door onze regeringen gesteund regime. De levensomstandigheden van de bevolking zijn er erbarmelijk, grootschaals analfabetisme en een bijna cronische hongersnood.

Voor nadere inlichtingen verwijs ik gaarne naar de VLAAMSE priesters die er gewerkt hebben. In verhouding tot de ernst van de toestand wordt er door ons weinig of geen aandacht aan besteed.

Voor wie er over zou twijfelen: Ik ben solidair met het Poolse Volk en steun elk initiatief dat ertoe gericht is deze mensen te helpen. Ik word echter boos als ik zie hoe selectief onze verantwoordiging is. Indien onze vereniging zich wil inzetten voor de verdediging van de mensenrechten, sta ik er volledig achter en wil ik ook mijn persoonlijke medewerking daaraan verlenen. Doch, deze actie dient dan blijvend te zijn in de tijd en ALLE noodlijdenden te betreffen, welke ook hun politieke of religieuze overtuiging moge zijn.

Zoniet dienen wij ons van elke politieke actie te onthouden. Ik hoop met deze brief niemand gekwetst te hebben, het is alleen mijn bedoeling onze lezers ertoe aan te zetten er een bredere visie op de wereldproblemen op na te houden.

Zonder rancune,

Elio Roncado, natuurgids.
Jaak Van Ham belde naderhand om te vragen zijn naam mede onder het artikel te plaatsen.

1. DE Werkgroep Limburgse Natuurgidsen heeft helaas nog geen statuten en dus kan het bijvoegsel over de hulp aan Polen niet tegen de statuten geweest zijn.

2. Van politiek artikel is hier geen spraak, er is zelfs niet eens aan gedacht. Het betreft een louter humaan gebaar ten opzichte van een initiatief dat uitbreiding vroeg v/e reeds jaren lopend project. Het was zonder meer een toegeven a/e impuls tot willen helpen, een inspelen op de vraag naar leniging v/d meest primaire noden van Poolse vrienden. Nood in een winter waarvan wij de hardheid slechts kunnen gissen, maar die in werkelijkheid veel verschrikkelijker was dan de onze. Gezien in dat licht kunnen wij stellen dat het op zijn minst misplaatst is van dit initiatief een "politieke daad" te willen maken.

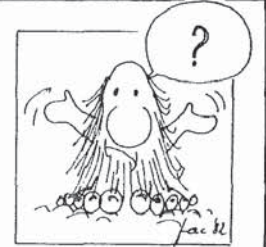
3. We willen dat gebaar niet alleen stellen tegenover Polen, maar tegenover elk volk dat in nood verkeert, dat het slachtoffer is v/h zoveelste "isme", dat misbruikt wordt door machtsblokken of belangengroepen, dat moet opdraaien voor de dictatuur v/e partij hetzij van links of van rechts want in feite is daar geen verschil tussen. Zij die de initiatiefnemers kennen, weten dat elke selectieve verontwaardiging hen vreemd is en dat een suggestie in die zin zonder meer belachelijk kan genoemd worden.

4. Onze actie verschilde precies daarin v/d andere, dat zij een blijvend karakter nastreefde waarbij hulp zou geboden worden aan mensen die met de tijd als het ware familieleden zouden geworden zijn. Deze werkwijze werd precies verkozen om het verloren gaan v/d goederen te voorkomen en misbruik v/d menslievendheid te vermijden. Hulp aan alle noodlijdenden v/d wereld is gewoon een utopie i/h systeem waar wij in leven. Bewijs daarvan was bijvoorbeeld de povere hulp langs overheidswege geboden bij de aardbevingen in Italië. Deze hulp was een schoolvoorbeeld hoe armtierig, hoe traag en vooral hoe misdadig zakenvullend een grootschalige hulpactie kan zijn. In Polen maakt men trouwens nu ook misbruik van de toestand. Precies daarom zijn wij voorstander v/e kleinschalig, hanteerbaar en controleerbaar project dat komt uit het hart, wars van alle partijpolitiek. Een project dat eigenhandig wordt uitgevoerd met de blijve wil v/d edelmoedigheid die ons volk typeert en waarvan reeds zoveel volken hebben kunnen genieten. Het gebeurt met de zekerheid v/e warme sympathie, gesproken uit de geest v/d samenhorigheid en een bereidheid tot helpen waar het kan. Waarom moet hier weer persé die verdomde politiek achter gezocht worden waar wij zo de buik van vol hebben omdat ze de mensen en het land totaal verlamd.

5. In gevolge de uitzonderingstoestand waaronder het Poolse volk gebukt gaat, wordt onze poging tot hulpverlening voorlopig uitgesteld. In Polen is de censuur door de partij zo erg, dat zelfs de meest gewone briefwisseling onmogelijk is. De mensen durven zelfs niet eens meer schrijven. Vanuit de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen namen 15 mensen contact met Jef Peeters en 4 met Rik Van Duffel wat een positief resultaat kan genoemd worden. Wij danken die mensen hartelijk voor hun goede wil en hun bereid zijn tot helpen. Hun namen zijn genoteerd en we zullen hen op de hoogte houden van wat men in de toekomst zinnens is te doen.

6. De reactie van de briefschrijver heeft één positief resultaat: eindelijk is er iemand die op papier zet wat hij denkt. Bedankt daarvoor. Niets belet hem ook met een actie te beginnen voor welk volk dan ook. Ik denk aan de Turken bijvoorbeeld, een volk waar ik een meer dan gewone sympathie voor heb. Niet met woorden alleen, maar ook met daden. Maar dat is dan wel een beetje moeilijker. Wij van onze kant wensen hem alle succes met de resultaten van zijn sociale bewogenheid.

Jef Leijssen, Overpelt.

BEZINNING

Deze bezinningsbundeling handelt over de diplomering van de 27, de nieuwe lichting natuurgidsen die hun evaluatiegetuigschrift haalden te Riemst op 30 januari 1982.

TOESPRAAK TIJDENS DE ZITTING.

In 1981 werd een cursus natuurgids gegeven te Antwerpen, Herenthals Knokke, Brugge, Kortrijk, Gent en Riemst. De sluitingszitting vandaag te Riemst is de laatste in de reeks sluitingszittingen en 27 nieuwe natuurgidsen ontvangen hier hun diploma. Meteen wordt ook het 1800-ste natuurgidsdiploma uitgereikt.

Dit is een belangrijke gebeurtenis. Op de eerste plaats natuurlijk voor de natuurgidsen zelf. Zij hebben een jaar lang een vormingscursus gevolgd en zich daar volledig voor ingezet. Zij hebben uiteenzettingen bijgewoond, discussies gevoerd, excursies meegemaakt, deelgenomen aan beheerswerken in natuurreservaten, terreinstudie verricht en nog andere opdrachten vervuld. Ik ben er van overtuigd dat al deze mensen een stukje anders zijn geworden, een beetje meer natuurbewust.

Maar de betekenis van deze gebeurtenis reikt verder dan het louter individuele vlak. Het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie stelde zich van bij het begin als doel met de cursus natuurgidsen militanten te vormen voor de milieubeweging. En inderdaad, honderden natuurgidsen zetten zich sinds jaren in en leveren hun bijdrage aan de sensibilisering van het Vlaamse volk.

27 geëngageerde mensen komen nu de actiemogelijkheden in Limburg vergroten. Dat is de sociale betekenis van deze sluitingszitting. Milieu-educatie wil de confrontatie mens-natuur op een zinvolle en evenwichtige wijze tot stand brengen. Dit kan alleen maar als natuurgidsen zelf het contact met de natuur niet verliezen. Het is dan ook essentieel dat zij zelf als individu een open oog blijven hebben voor wat er gebeurt en er ook zelf regelmatig in hun eentje op uit trekken.

Het is mij altijd bijgebleven hoe ik op 13-jarige leeftijd een merel-nest met eieren ontdekte en enkele dagen later vol verrassing en verwondering geconfronteerd werd met de sperrende jongen. Zo zou ik een hele rij persoonlijke belevenissen kunnen opnoemen; een jagende boomvalk boven de Kalmhoutse Heide, een metselende boomklever in een park vlak bij huis en nog zoveel meer.

Dit natuurbeleven is een onmisbare basis voor het natuurgidsenwerk, maar daar mag het niet bij ophouden. Anders zal het niet meer zijn dan een waardevolle en prettige vrijetijdsbesteding. Milieu-educatie zal de hele mens moeten omvatten, de hele maatschappij.

inspireerde basisgroep lezen we:

"Zomaar vaag en onbepaald roepen om anders te gaan leven bevordert het alibiedrag waarbij de auto-loze niet-roker op intolerante wijze aan zelfrechtvaardiging kan doen. En de basisproblemen blijven bestaan." De taak van een natuurgids is een maatschappelijke taak: mensen via allerlei natuur- en milieu-educatieve activiteiten milieubewust maken en ze tot handelingsbereidheid brengen. Handelingsbereidheid zal leiden tot actie, participatie, engagement. Milieu-educatie is in essentie werken aan de verandering van de samenleving.

Ik heb het al eerder gezegd en wil het opnieuw zeggen, dat betekent werken binnen en zich engageren in alle geledingen en structuren van onze huidige maatschappij in actiegroepen en milieuverenigingen, in socio-culturele organisaties, vakbonden en politieke partijen: ieder voor zich volgens eigen talenten en overtuiging en allen samen in een onafhankelijke milieubeweging. Dat is de betekenis van deze dag.

Tenslotte, namens het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie en in persoonlijke naam aan allen die de cursus mogelijk maakten en deden slagen van harte dank en gemeente gelukwensen aan de nieuwe natuurgidsen.

Guido Van Steenberghe, Antwerpen.

Volgt nu de lijst van de nieuw gediplomeerde natuurgidsen met hun adres. Tevens geven we naam van de werken. Deze werken worden ondergebracht bij Theo Dreesen. Mensen die de werken willen raadplegen kunnen bij hem terecht.

LIJST VAN DE NATUURGIDSEN, LICHTING RIEMST 1981.

Appermont Marleen, Rue du Brouck 267, 4491 Boers.
In het Parkgrubied van Groenendaal.
Bomenzoektocht voor kinderen.

Boelen Ferdinand, St.Maternusplein 11, 3700 Tongeren. 012/23.72.35.
Tongeren zesmaal te voet.
Diareeks: Wolken.

Coenegrachts Johan, Visésteenweg 26, 3771 Riemst. 012/45.24.73.
Wandeling rond het plateau van Riemst.
Diareeks: Krijtflora.

Denis Paul, Stationslaan 3, 3700 Tongeren. 012/23.17.04.
Tongeren zesmaal te voet.
Dossier Jekervallei.

Dubois Remy, Burg.Vinkenlaan 44, bus 5, 3653 Leut.
Natuurreservaat Villain XIII.

Dils Ingrid, Braamstraat, 2, 3745 Eigenbilzen. 011/41.19.98.
De Vallei van de Krombeek.

Fraussen Piet, Lindersstraat 91, 3700 Tongeren. 012/23.73.36.
Tongeren zesmaal te voet.
Tijdschrift leefmilieu Tongeren.

Goevaerts Christiane, St.Lambertuslaan 19, 3740 Bilzen.
De Katteberg.
Een wandeling in de Katteberg.

Hertogen Chretien, Putstraat 30, 3771 Riemst. 012/45.33.96.
Wandeling rond het plateau van Riemst.
Inventarisatie van een krijthelling.

- 18 Huybrechts Valère, Koerselse baan 95, 3550 Heusden-Zolder.
Rondom de kerk van Eversel.
Diareeks Paddestoelen.
- Lipinski Leon, Koningshof 23, 3520 Zonhoven. 011/81.36.41.
Domein Hengelhoeft.
- Mouha Ferdinand, Elderse weg 32, 3700 Tongeren. 012/23.22.84.
Tongeren zesmaal te voet.
- Palmans Hugette, Kerkstraat 72, 3788 Zichen-Zussen-Bolder/Riemst.
Eben.
- Stevens Edgard, Nijverheidsstraat 16, 3611 Bilzen.
Beverst, wandelparadijs.
Inventaris van de natuurgebieden in Limburg.
Diareeks: Wilgen.
- Thoar Liesbeth, Burg.Vinckenlaan 44, bus 5, 3653 Leut.
Natuurreservaat Vilain XIII.
- Thijssen Kris, Bijsstraat 56, 3788 Vlijtingen. 012/45.32.88.
Wandelgids Vlijtingen.
Diareeks: Bloemen in onze omgeving.
- Vandebroek Jos, Heerbaan 129, 3560 Beringen. 011/43.62.23.
Biotoopstudie V/D natuurgebieden V/d omgeving der Dunne
Broeken te Beringen.
- Vanderlee Bertie, Heirstraat 226, 3630 Maasmechelen. 011/76.47.51.
Maasuitwaerden.
Ecologische cartering.
- Vanlessen Raymond, St.Lambertuslaan 15, 3740 Bilzen. 011/41.11.05.
Tongeren zesmaal te voet.
Diareeks: Bloemen langs de wegwand.
- Van Vliet Cornelis, St.Stefanusstraat, 38, 3785 Millen-Riemst.
Wandelgids Aldenbiezen en omgeving.
- Verdingh Guilemine, Vossenbergsstraat 138, 3500 Hasselt. 011/22.94.44.
Wandelen in de Malpi.
- Verheyden Annemie,
- Verheyden Piet, Naamse Steenweg 245, 3800 St.Truiden. 011/67.40.60.
Wandelde U reeds in de Holle wegen van Beringen en Straeten?
- Vos Gerry, Valmeerstraat 5, 3770 Riemst. 012/45.29.41.
Eerste kennismaking met Herderen.
- Vossen Viviane, Elderse weg 32, 3700 Tongeren, 012/23.22.84.
Tongeren zesmaal te voet.
- Willems Guido, Eikenbosstraat 1, 3730 Hoeselt.
Caestert.
- Waelburgs Leo, Middenlaan 59, 3971 Heppen 011/34. 15.57.
Wandelen op de Boskant en Grootdonckheide te Heppen.

TOESPRAAK DOOR GERRY VOS, VOORZITTER VAN LEEFMILIEU RIEMST.

Beste Vrienden,

Als vanavond hier deze uitreiking van de diploma's aan de nieuwbak-
ken Limburgse Natuurgidsen plaats heeft, dan vindt dat zijn oor-
zaak in de bezorgdheid van onze milieugroep over het schrijnende te-
kort aan gediplomeerde natuurgidsen in Zuid-Oost-Limburg. Vandaag
vervoegen 6 nieuwe natuurgidsen de enkelen die er al waren in Riemst.

Deze gebeurtenis is niet onbelangrijk voor deze groep, die oorspron-
kelijk gestart is vanuit het sneeuwbaaleffect dat de actie tegen de

beruchte A-24 in het Limburgs bronsgroen eikenhout heeft teweeg ge-
bracht. Onze werking was dan ook vooral aktiegericht. Deze eenzijdig- 19
heid werd nu doorbroken. Wij kregen de gelegenheid om een heel
nieuwe wereld binnen te stappen en een begin van inzicht te krijgen
in de wondere harmonie die de natuur in miljoenen jaren heeft opge-
bouwd. Dit inzicht sterkt ons in ons bewustzijn dat de resterende
waardevolle stukjes , al is het maar een holle weg of een houtwal,
verdienen te worden gevrijwaard van vernietiging. Bovendien kunnen
onze educatieve activiteiten worden gediversifieerd.

Voor een ander soort eenzijdigheid wens ik echter eveneens te waar-
schuwen: natuurliefhebbers mogen de natuur niet beschouwen als een
soort privé-bezit dat enkel voor de bevrediging van de eigen behoef-
ten instaat. Dan krijg het beeld van de plantjes- en vogeltjes tel-
lende natuurminnaar die nog niet eens gemerkt heeft dat er achter
zijn rug (letterlijk dan) een autosnelweg wordt aangelegd door een
corrupte intercommunale.

Hij schiet dan dubbel tekort; hij kan enkel sentimentele argumenten
aanbrengen en heeft geen oog voor de structuren die de natuurver-
woesting veroorzaken. Daarom moet de natuurgids ook een wijde kijk
hebben. Hij moet weten dat de natuurbescherming past in een breder
kader van de strijd voor de leefbaarheid van moeder aarde.

Ik verwacht van natuurgidsen dan ook dat zij zich eveneens inzetten
voor een veiliger verkeer, een gezondere omgeving en uiteindelijk
ook voor de ultieme waarden zoals het recht te leven in een wereld
waarin vrede en rechtvaardigheid heersen in plaats van het geld en
de wapens.

Ik verwacht van de natuurgids dus een engagement, maar dan wel op een
niveau waar hij als individu greep heeft op de gebeurtenissen rondom
hem. Mooie principes over wereldvrede worden inderdaad gemakkelijk
gedebiteerd, maar het individu heeft er weinig vat op. Engagement
kan voor velen onder ons een moeilijke stap zijn, maar als wij van-
daag vaststellen dat er in een periode van economische crisis bij
voorbeeld in onze gemeente hier nog miljoenen verslindende projecten
worden opgezet, dat de illegale storten hier en elders nog steeds
een ware plaag zijn, dat kinderen op de fiets hun leven wagen wegens
gebrek aan fietspaden, enz... dan is het duidelijk dat er een drin-
gende behoefte is aan gemotiveerde personen die werk maken van al
deze problemen.

Hierbij durf ik er de nadruk opleggen dat het engagement binnen een
klassieke socio-culturele vereniging even belangrijk is als het wer-
ken binnen een milieugroep. Het is een dringende noodzaak , dat steeds
meer mensen ervan overtuigd worden dat de verloedering van mens en
maatschappij een halt moet toegeroepen worden en vooral dat zij zelf
ook in staat zijn om daar verandering in te brengen.

Toch wens ik tenslotte te wijzen op het belang van een goed functio-
nerende milieugroep in elke gemeente. 5 jaren ervaring hebben ons gel.
dat de waakhondfunctie meer dan ooit onontbeerlijk is. Om echter die
functie optimaal te vervullen is de steun van de brede lagen der be-
volking levensnoodzakelijk. Die steun kunnen we enkel verwerven, dank-
zij de volledige onafhankelijkheid van welke ideologie of politieke
partij dan ook. in de verwezenlijking van concrete en positieve pro-
jecten. Slechts dan kunnen we het vertrouwen van de bevolking winnen
en de verbetering van het leefmilieu concreet en efficiënt aanpakken.

Ook hier kunnen de natuurgidsen een belangrijke rol spelen.

Gerry Vos, Herderen.

DANK JE WEL, WILLY PEUMANS.

Bij het einde van de vorige cursus voor natuurgids, drukte Willy Peumans de wens uit om voortaan de cursusbegeleiding in andere handen over te geven. Gezien zijn drukke activiteiten vond het bestuur van de Limburgse Natuurgidsen dit een gerechtvaardigd verlangen. Er werd dan ook uitgekeken naar een ander bereidwillig en vooral even bekwaam iemand die deze belangrijke taak op zich wou nemen. Die iemand werd intussen gevonden in de persoon van Hugo Verlinden.

Op de diploma-uitreiking van de jongste lichte natuurgidsen te Riemst werd Willy dan ook verdiend in de bloemen gezet. Het is moeilijk te peilen hoe groot de invloed is die Willy heeft gehad en nog heeft in onze eigenlijk nog vrij jonge vereniging.

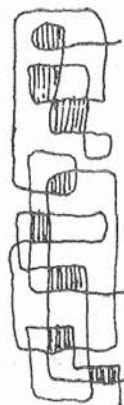
Willy was de eerste voorzitter van de vereniging der Limburgse Natuurgidsen. Toen een achttal jaren geleden de cursus geregionaliseerd werd, was hij het ook die de organisatie op zich nam: contact met de plaatselijke organisaties, zorgen voor geschikte lesgevers, lokalen, begeleiders, excursieleiders, afnemen van eindevaluaties, beoordelen van eindwerken, en wat al meer.

Hoeveel uitstappen van cursisten heeft hij zelf niet begeleid, met altijd evenveel geestdrift en bezieling? Hoeveel honderden kilometers afgelegd, hoeveel telefoons zou hij niet voor cursusdoeleinden gedaan hebben?

Bij ieder die hij ooit begeleidde op een uitstap heeft hij toch iets van zijn bezieling achter gelaten. Voor de meeste cursisten was hij het boegbeeld, het prototype van de natuurgids. Dat heb ik zelf zo ervaren, dat heb ik van vele anderen gehoord. Willy heeft bij velen de natuurmicrobe overgebracht.

Stroop of honig smeren hoeft eigenlijk niet, maar ik vind toch dat bepaalde dingen eens mogen gezegd worden. Hij heeft toch de grondslagen van onze Limburgse vereniging gelegd. Vanwege de redactie en vanwege het ganse bestuur: dank Willy!!!!!! We hopen alleen dat je niet gans uit de vereniging verdwijnt, maar dat we er nog vaak samen op uit mogen trekken.

Theo Dreesen, Opoeteren.

VASTEN

DAG ARME WESTERLING IN DE VASTEN.

Je hebt je lichaam 2 tot 3maal per dag volgestopt met lekker vlees!
 In 1973 gaf je 380.000.000.000 kgr graangewassen aan de beesten,
 terwijl in de hongergebieden mensen stierven bij gebrek aan voedsel!
 Je gaf 600.000 ton aan de Sahel,
 dat is 1,5 kilo voor de MENS per 1000 kilo aan de BEESTEN,
 en dat omwille van je malse biefstuk.
 Dat is 2000maal minder dan de klassieke tienling,
 die volgens Bijbel en Koran aan de armen moest worden gegeven.
 Is dit niet om over na te denken????

Phil Bosmans.

HORATIUS' LENTE.

Visseren wagen zich weer op zee. Het vee wordt ongedurig in de stal; de boer houdt het niet meer uit bij de haard; de weiden zijn 's morgens niet meer wit berijmd.

Die wondere lente, die jeuk om er weer eens uit te vliegen, om te avonturen, wat brengt ze ons? Het is de wind, schrijft Horatius. Zoals bij Brel de zuidenwind een sfeer van warmte, van blijde lach, van warmbloedigheid brengt over "Le plat pays", zo dankt de Latijnse dichter de lente aan Favonius, de gulle zuidwestenwind die de gure winterkou verdrijft. Wat bij ons einde mei komt, begint in Italië al vroeger. In april al voel je de aandrang van bruisend leven als je uitkijkt over de vlakte van Assisi of als je slentert door het oude Ostia.

Voor dit jaarlijks terugkerend wonder past het het hoofd te omkransen met de groene mirte of met een bloempje, voor ons een madeliefje in het knoopsgat. Ook moet geofferd worden aan een god, een oeilammetje of een bokje. Want hoe je het ook bekijkt, knap is de ingenieur die de natuur zo geschikt heeft en de menselijke aard zo gemaakt dat hij verlangd naar elke seizoenswisseling.

Maar Horatius over de goden begint schuift een schaduw over zijn levenslust. Goden behoren tot een wereld waar hij maar schamel weet van heeft, waar ook de duistere, fatale wetten voor de mens vandaan komen, zoals de noodzaak eens te sterven.

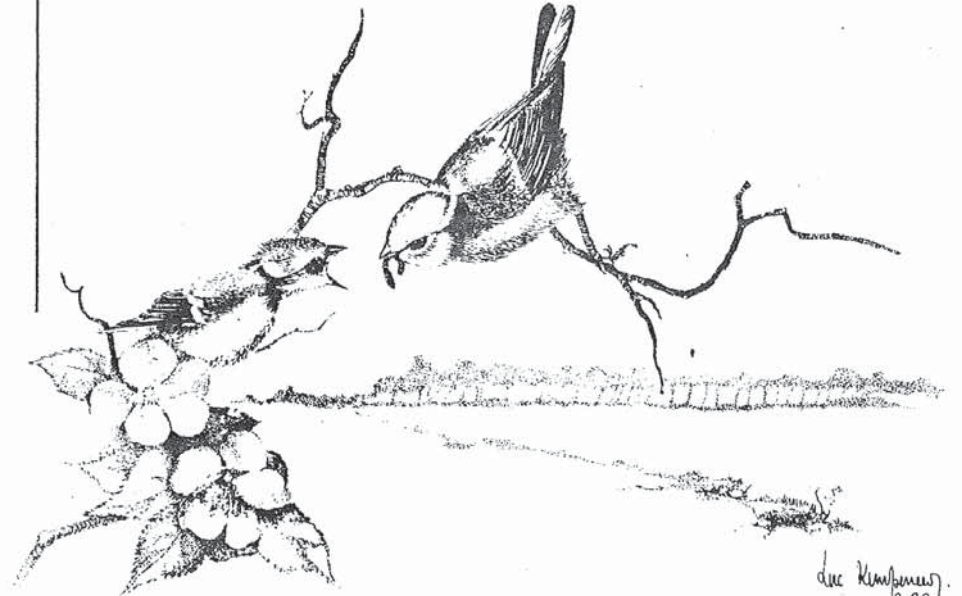
De bleke dood- waar zijn de levendige kleuren van de lente?- ramt zowel hutjes van sukkelaars als paleizen van koningen in mekaar. Jarenplannen hoeven we niet te maken, het leven is er te kort voor. Nu al beklemmt je de spookachtige duisternis van de onderwereld.

Waarom die somberheid? De natuur is een wijze leermeesteres. De bloemblaadjes van de tulp worden wanstaltig en vallen af; de welig slingerende boonplant krimpt bij de eerste kou en sterft; en ook voor de slanke witte berk komt eens de dag dat zwammen als kanker op de stam versschijnen en spechten in het zieke hout kappen. Waarom zou de mens zich aan deze natuurwet onttrekken?

Voor Horatius is dat toch moeilijk te aanvaarden. Is de dichter niet een god gelijk in zijn ogenblikken van verrukking? Een voorsmaakje van die vervoering ondervindt iedereen wel eens bij een drinkgelag onder vrienden of bij een verliefdheid. Eenmaal dood is het ook uit met die intense, maar voor een dichter nog eenvoudige momenten van verrukking. En licht spottend, legt hij dat in zijn slotverzen:

Ben je eenmaal daar beneden beland, word je niet meer tot preses van het drinkfeest gekozen, dan hunker je niet meer met heel je wezen naar Lydia.

Hales, Peer.

MAARTSE LIEFDE

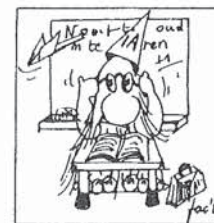
Onstuitbaar
het land
dat naar het licht toeloopt.

De zon
rijst
in de harp van de lijster.

Vijf zinnen slaan bruggen
van applaus

Liefde heeft mij ontwapend,
ik draag een landschap van vrijheid
naar de einder.

FERNAND FLORIZONE.

JONG GELEERD OUD GEDAAN

JAARVERGADERING¹

Eén van de recente problemen, die zich de laatste tijd opdringen, is educatie en milieurecreatie. Recreatiecentra schieten als paddestoelen uit de grond, jeugdgroepen hebben behoefte aan recreatieruimten in een steeds kleiner wordende groene ruimte. Ook in het onderwijs is er grote vraag naar het hoe voor wat betreft begeleiding van jongeren in klasverband. Zijn er buiten onze klassieke wandelingen andere mogelijkheden tot educatie voor de brede massa????

Wij zouden deze uitzettingen graag centraliseren rond vier punten:

1. Educatieve kijk op sociaal toerisme door Roger Schoebben.
2. Begeleiding van jeugdgroepen op vakantie door Luc Cornelissen.
3. Begeleiding van jongeren in klasverband door Jaak Geelen.
4. Werking van de Kinderboerderij door Tom Goemans.

1. NATUUREDUCATIEVE KIJK OP SOCIAAL TOERISME.

De mens die meer en meer gedrongen wordt in een verstedelijkt keurslijf, heeft een toenemende behoefte aan een teruggreep naar de basis van zijn ontstaan, een teruggreep naar de natuur.

Reeds jaren geleden voelde en voorzag men in de behoefte en zo ontstonden Bokrijk, Kelchterhoef, Hengelhoef, Molenheide, enz.....

In hun beginfase vertoonde de uitbouw van deze recreatiecentra een vrij grote natuurgebondenheid (voor zover men in dit geval van natuurverbondenheid kan spreken).

De laatste jaren schieten na de wegenepidemie nieuwe recreatiecentra als paddestoelen uit de grond. Zeer dikwijls zijn ze echt gericht op consumptie en verliezen zij eigenlijk voor een groot deel hun oorspronkelijke optie: "DE MENS IN DE GELEGENHEID STELLEN TERUG TE GAAN NAAR DE NATUUR ZONDER DEZE NATUUR AL TE ZEER TE VERKRACHTEN".

Je kan je als natuurgids volledig tegen deze recreatiecentra afzetten met het gevolg dat men je miskent en maar voortboert.

Je kunt ook trachten mensen op een milieubewuste en zinvolle manier in contact te brengen met de natuur, de vacatiegangers inzicht trachten bij te brengen en de plannemakers laten inzien, dat zij door hun bouwprojecten niet datgene waarvoor de mensen komen, nl. de natuur, tot in de grond afbreken.

Ikzelf leidde de twee voorbije jaren de animatie in het vacantiedomein van Hengelhoef. Even kort hoe dit in zijn werk gaat.

In het hele animatiepakket trachten wij de mensen een milieugerichte zinvolle en creatieve ontspanning en vrijetijdsbesteding aan te bieden. Elke dag zet men activiteiten op van 9.30 uur tot 11.30 uur, van 14.30 uur tot 17.00 uur en van 20 uur tot 21 à 22 uur. Men kan hieraan vrij deelnemen.

- 24 De activiteiten voor de jeugdclubs, ingedeeld volgens de leeftijdsgroepen, bestaan uit een aanbod van keuzeactiviteiten gaande van manuele expressie (hobby-atelier), sport en spel, vrije lichaams-expressie (o.a. volksdans, mime, enz...) tot natuurgerichte activiteiten in de vorm van speurtochten en geleide natuurwandelingen.

Voor de volwassenen voorziet men dagelijks een speurtocht in de voor-middag en een natuurwandeling onder leiding van een natuurgids in de namiddag. Tevens biedt men de mogelijkheid aan om deel te nemen aan sport en spelen, volksspelen, bezoek aan een boerderij, enz.....

Voor wat de avondactiviteiten betreft zowel voor de jeugdclubs als voor de volwassenen, biedt men afwisselend een kwisavond aan of een vrij podium, waarin de vacantiegangers zelf kunnen optreden, een natuurdia-avond, filmavond, volksdans, enz.... Dit is zowat de positieve zijde waarbij men devacantiegangers een zinnige milieubewuste vrijetijdsbesteding tracht aan te bieden, die geschoeid is op een alternatieve filosofie, waarbij men waarden leert ontdekken in eenvoudige en gewone dingen en die regelrecht staan tegenover datgene wat de consumptiemaatschappij ons tracht op te dringen.

De negatieve zijde is de grote bevolkingsconcentratie in zulke vacantiecentra. De zaak dreigt als het ware te worden plat gelopen. Ook dit doet pijn. Men probeert echter de mensen door voorgaande activiteiten in banen te leiden en een zo maximaal mogelijk stuk natuur te sparen.

Tevens trachten wij de directie te laten inzien dat men met verdere uitbouw en modernisatie van hun centrum, rekening zou houden met het milieu en de nadruk zou leggen op die dingen die wij in onze huidige verspilmaatschappij niet meer terugvinden. Wij moeten eerlijkheids-halve toegeven dat dit niet altijd meevalt.

Uit het debat dat volgde na deze korte uiteenzetting kwamen de volgende krachtlijnen naar voor:

1. De mensen leren inzien, dat ze gelukkig kunnen zijn met de eenvoudige dingen van elke dag. Wij denken hierbij aan de talrijke aangehaalde mogelijkheden om zijn vrije tijd op een zinvolle manier door te brengen. Mensen leren dat je het echt geluk thuis en in de omgeving moet vinden, anders voel je je het grootste deel van het jaar ongelukkig.
2. Naar buiten trekken en op verlof gaan in centra in eigen land is beter dan ieder zijn eigen week-endverblijf.
3. Langs dienstbaarheid infiltreren in beheer- en adviesraden om via deze weg beslissingen op lange termijn te beïnvloeden.
4. Enkele praktische tips bij de begeleiding van wandelaars in de centra
 - Kwetsbare biotopen vermijden.
 - Geen zeldzaamheden tonen.
 - Meer ecologisch werken dan louter naamvermeldingen doen.
 - Verbanden in de levensgemeenschappen leren zien.
 - Schendingen tonen en van alternatieve oplossingen voorzien.
 - Periodieke tentoonstellingen inrichten omtrent biotopen.
 - Recyclage en zachte technologieën propageren.
 - Creatieve inbreng van de deelnemers trachten los te weken.
 - Deze gebruiken om aandacht v/d natuurgebieden af te leiden.
 - Aandacht trekken op de plaatselijke landbouw (bezoek, helpen).
5. Natuurgroepen die in een recreatiecentrum meewerken zouden moeten beschikken over:
 - één afdeling die zich ten dienste stelt in de vorm van het leiden van wandelingen, enz....
 - één afdeling die een zeker toezicht uitoefent en als het ware een waakhondfunctie uitoefent in geval van storingen van het milieu ten gevolge van deze recreatie.

Roger Schoebben, Eigenbilzen.

INLEIDING.

Allerlei menselijke activiteiten (landbouw, bosbouw, woningbouw, maar vooral ontginningen van de ondergrond) hebben te maken met de geologische ondergrond.

Grindgaten, zandgroeven, leem- en kleiontginningen drukken hun stempel op het landschap. De storthopen van de Limburgse mijnen en de verzakkingen in het mijngebied wijzen eveneens op de manieren, waarop de mens de rijkdom van de ondergrond tracht te benutten en het landschap aantast.

De waarde van deze activiteiten mag men niet onderschatten. Wel is het absoluut nodig om ze te plaatsen in een juist perspectief, gericht op de toekomst van onze slinkende open ruimten. De rijkdom van de ondergrond is niet de enige factor die een rol moet spelen. Het herstel van de verbroken evenwichten en het behoud van natuur- en cultuurgebieden moet eveneens uiterst noodzakelijk worden beschouwd. Geologen kunnen een zinvolle rol spelen bij het maken van een juiste keuze, die ecologisch en economisch verantwoord moet zijn.

In enkele artikelen (4) in dit tijdschrift, zullen we in grote lijnen de opbouw en het ontstaan van de Limburgse ondergrond overlopen. De nadruk zal liggen op de dagzomende lagen en ontsluitingen.

Landscappelijke kenmerken als relief, bodem, begroeiing, enz...hangen nauw samen met de samenstelling en structuur van de ondergrond.

Deze korte samenvatting kan een aanleiding zijn tot een verdieping in de geologie van Limburg en voor de natuurgidsen een reden om de geologie meer te betrekken bij hun wandelingen. Eerst zullen we enkele basisprincipen uit de geologie in herinnering brengen.

HET BEGRIP "TIJD" IN DE GEOLOGIE (zie Tijdschaal op figuur 1).

Wanneer we deze stratigrafische schaal bekijken, moeten we ons realiseren, dat het hier gaat om moeilijk voorstelbare tijdsruimten. Om te komen tot ouderdomsbepalingen heeft men in het verleden heel wat methoden toegepast. Voorbeeld: het stijgend zoutgehalte in de zee, sedimentatiesnelheid (vb: de Romeinse heirbaan zit in Maaseik ongeveer 1 meter onder het alluvium van de Maas), enz... Vele berekeningen waren ver naast de werkelijkheid, maar langzaam kreeg men een beeld van de duur der geologische processen.

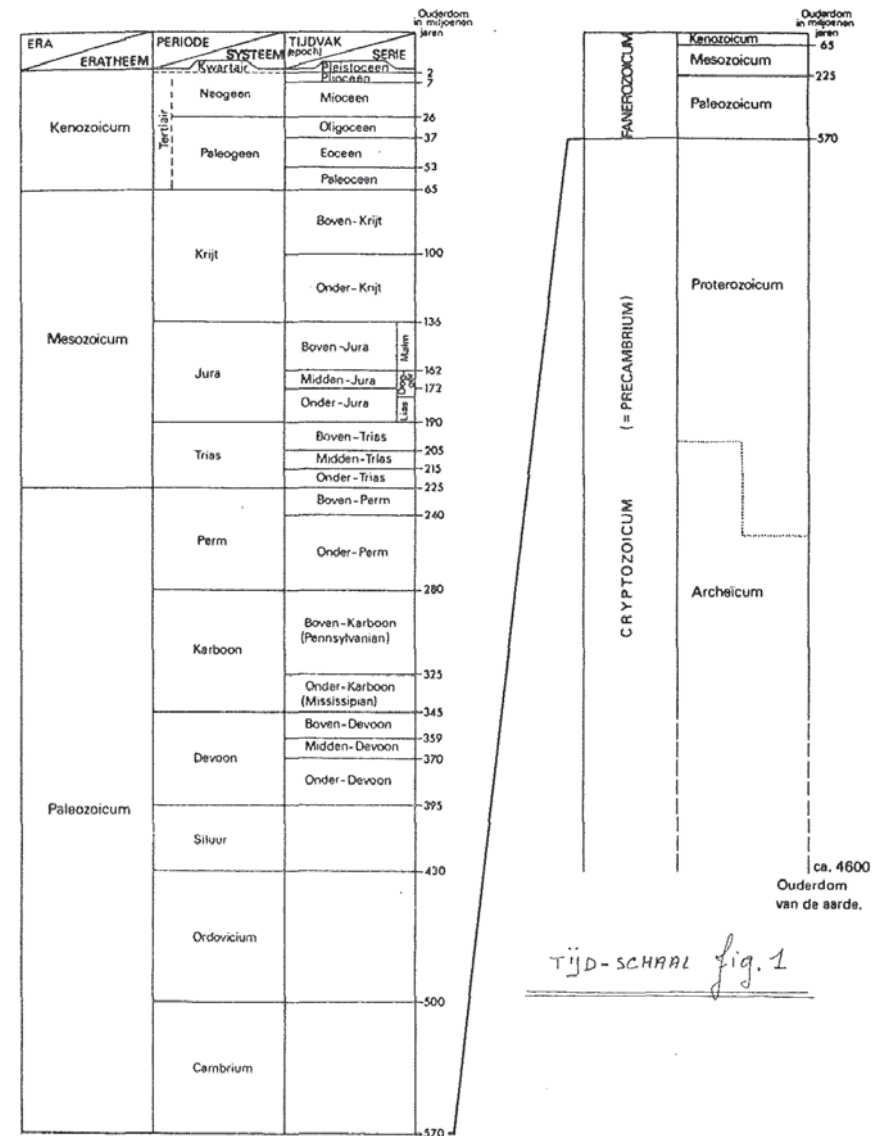
1. De relatieve ouderdomsbepaling.

De ouderdom van lagen wordt geschat ten opzichte van andere afzettingen: laag 1 is ouder dan laag 2 maar jonger dan... enz... Deze manier van dateren berust op twee principes namelijk de superpositie en de biologische evolutie.

a) De superpositie.

De superpositie-theorie gaat uit van de vaststelling, dat lagen (sedimenten), die normaal worden afgezet, jonger worden van onder naar boven.

vb: De witte zanden van Opgrimbie liggen onder de grindafzettingen van het Kempisch Plateau en zijn dus ouder. Hoe oud precies kan men niet direct daaruit afleiden. Men kan vaststellen dat bovenliggende grindlagen afgezet zijn tijdens een ijstijd en daarna intens zijn verweerd en geoxideerd. Deze oxidatie gebeurde waarschijnlijk in de Mindel-Riss-tussenijstijd. De grinden zijn dus waarschijnlijk uit de Mindelperiode en de witte zanden zijn in alle geval ouder dan Mindel. Uit vergelijkende studie met andere afzettingen komt men uiteindelijk tot een Mioceen-ouderdom voor deze witte zanden.

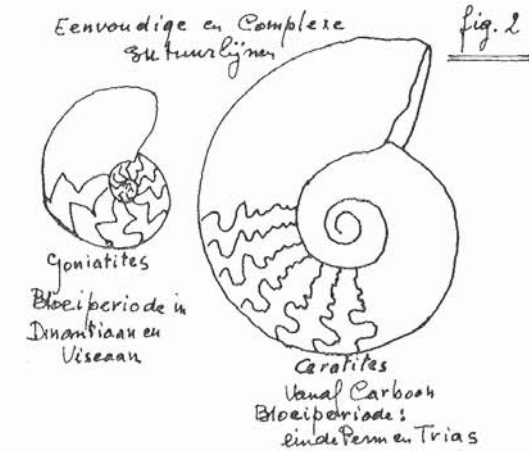

Tijd-Schaal fig. 1

2) Biologische evolutie.

Uit paleontologische waarnemingen (studie van de fossielen, resten van planten en dieren) kan men vaststellen, dat sommige planten en dieren slechts leefden in bepaalde perioden en daarna uitstierven. Zodra men de volgorde in de flora en de fauna heeft kunnen opstellen, kan men ook te weten komen in welke periode de laag waarin ze voorkomen werd gevormd.

De evolutie van levende wezens verloopt van een eenvoudige naar com- 27
 plexe bouwtypes. Dit verschijnsel helpt mee de relatieve ouderdom
 te bepalen: zie figuur 2: de sutuurlijnen van de Ammonieten.

Gidsfossiel: een fossiel, dat slechts gedurende beperkte tijdsruimte
 en met grote horizontale verspreiding voorkomt, is kenmerkend voor
 die periode en noemt men een gidsfossiel.

Foraminiferen zijn eencellige diertjes die merendeels een
 fraai kalkskelet vormen; door hun talrijkheid, hun grote hori-
 zontale verspreiding en hun snelle evolutie zijn vele daarvan
 belangrijk voor de relatieve ouderdomsbepaling.

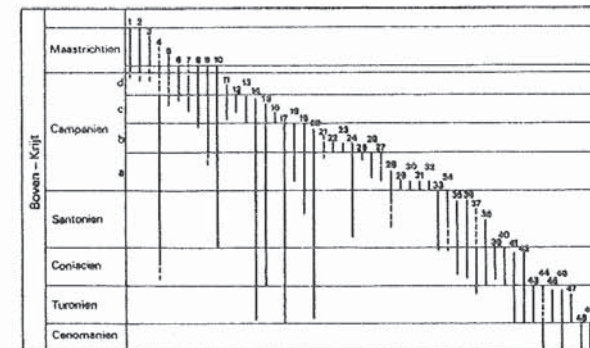

Fig. Verticale verspreiding
 (range chart) van foraminiferen
 in het Boven-Krijt van NW-Duits-
 land. (Vereenvoudigd naar H. Hil-
 termann, Erdöl und Tektonik,
 1947.)
 Links de namen der etages (de
 oudste onder); het Campanien is
 op grond van de foraminiferen
 onderverdeeld in subetages; de nog
 fijnere indeling in fossielzones is
 weggelaten. Niet alle soorten zijn
 opgenomen; de soortnamen zijn
 eenvoudigheidshalve vervangen
 door cijfers. De verticale lijnen
 geven de 'levensduur' (range) van
 de soorten aan; sommige hebben
 een vrij lange levensduur, andere
 een korte (enige zijn zelfs be-
 perkt tot subetages).

Zie figuur 3: men gebruikt soms een combinatie van verschillende
 soorten om te komen tot de juistere tijdsbeelden. (zie Foraminife-
 zen van het Bovenkrijt). Maar er stellen zich toch problemen.
 Gedurende een bepaalde periode is het milieu op verschillende plaat-
 sen niet hetzelfde. Hier heeft men bij voorbeeld een diepzeemilieu
 en op andere plaatsen een kustzone of een continentaal fluviaal
 milieu. Telkens heeft men men andere afzettingen met verschillende
 fauna en flora.

- 28 Om deze horizontale verschillen aan te duiden gebruikt men het begrip "facies", bij voorbeeld: kustfacies, enz... Bij een bepaald milieu hoort een bepaalde fauna, lithologie, enz... Het geheel van kenmerken van een facies vertelt ons iets over de ecologie van de afzetting. Het Tertiair in Limburg vertoont verschillende facies, waaruit blijkt dat zeetransgressies en continentale periodes afwisselden en waardoor ook de aanwezigheid van rivieren kan nagetrokken worden. De gelijktijdigheid van afzettingen bewijzen is wel erg moeilijk met deze grote horizontale variatie van facies.

c) Hiaten.

Soms ontstaan er in de volgorde van de sedimenten leemten. Voorbeeld: in sommige delen van Droog Haspengouw ligt het oligoceen materiaal rechtstreeks op lagen van het bovenkrijt. (Paleoceen en Eoceen ontbreken). Zulke hiaten kunnen allerlei oorzaken hebben (erosie, geen afzettingen uit die periode, enz...)

2. De absolute ouderdomsbepaling.

In onze tabel op figuur 1 zien we absolute getallen ingevuld. Om te komen tot deze getallen moet men de ouderdom van de gesteenten bepalen. In bij voorbeeld radio-actieve elementen (halveringstijden). Om de ouderdom van sedimenten te bepalen biedt dit moeilijkheden. Afzettingsgesteenten zijn immers opgebouwd uit afbraakmateriaal afkomstig van reeds eerder gevormde gesteenten. Men interpoleert dan de ouderdom van onbekende gesteenten tussen de gekende of berekende tijdstippen.

Frans Keyers,
Tekst en illustraties.

EVOLUTIE¹

EEN VERHAAL OVER DE WORDING IN TWAALF DELEN.

met reuzestappen doorheen de geschiedenis van het leven.

INLEIDING.

Elk jaar opnieuw wordt het lente, herfst en winter. En een zomer is er ook bij. Onze aarde draait rond en rond, dag in, dag uit, elk jaar terug een rondje rond de zon, en zo gaat het al eeuwen lang. Wij zijn het allemaal zo gewend, dat de vraag amper bij ons opkomt of het wel altijd zo geweest is. Toch zijn reeds eeuwenlang mensen door deze probleemstelling geboeid geweest, hebben vele verhalen en theorieën zowel twijfels als zekerheden opgeroepen, en nog weet men niet juist hoe het heelal, de aarde en ten slotte het leven geworden is tot wat het nu is.

We laten hier nu maar meteen het woord EVOLUTIE vallen. Want daarover zijn toch vele mensen het eens, dat er door de eeuwen heen een bepaalde ontwikkeling is geweest van al wat leeft; het is lang niet altijd geweest zoals wij het nu kunnen ervaren en zien. Maar over het hoe, wat en waarom van zulk een 'evolutie' bestaat er nog enorm veel onenigheid.

In deze context zullen we evolutie beschouwen als HET PROCES WAARBIJ ALLE DIEREN EN PLANTEN ZICH IN DE LOOP VAN DE GESCHIEDENIS DER AARDE HEBBEN ONTWIKKELD UIT VROEGERE (primitievere) VORMEN VIA VOLKOMEN NATUURLIJKE VERANDERINGEN. Deze veranderingen worden bepaald door twee factoren: veranderlijkheid van het genetisch materiaal (mutatie) en

natuurlijke selectie. Deze evolutie gaat steeds verder. Het idee van 29
dit ontwikkelingsproces is slechts moeizaam gedurende de afgelopen
eeuwen tot stand gekomen. Het begrip voor dit evolutieproces komt
niet gemakkelijk bij onszelf op, daar wij dit proces niet zelf waar-
nemen omdat het zo traag verloopt, namelijk: over een tijdspanne van
miljoenen jaren. Daardoor is ons leven vanzelfsprekend veel te kort
om de ene diersoort uit een andere te zien evolueren.

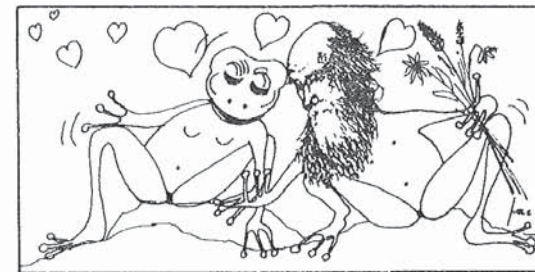
We moeten er ons dus van bewust zijn, dat alles wat wij nu rondom ons
kunnen waarnemen, slechts een momentopname is in een voortdurend ver-
anderende wereld, en dat we al dit recent leven moeten zien tegen een
achtergrond van +- 3,1 miljard jaar geschiedenis van het leven. De ou-
derdom van de oudste fossielen die tot hiertoe gevonden werden, wordt
inderdaad geschat op 3,1 miljard jaar.

DE GROTE VERSCHIEDENHEID VAN HET LEVEN OP AARDE.

Wij vinden het heel gewoon dat er kikkers, viooltjes, kanarievogels
en kamelen zijn- kortom alle mogelijke planten en dieren- maar wie
van ons heeft er zich al eens de vraag bij gesteld waar ze vandaan
komen? Nogmaals, het antwoord op deze vraag is nog helemaal niet ge-
kend, wel zijn de mensen van alle tijden er door geboeid geweest.

De Oude Grieken geloofden dat het leven uit het water, uit de lucht,
de aarde en het vuur kwam. Theologen interpreteerden de Bijbel let-
terlijk en beweerden dat alle levende wezens op aarde op één welbe-
paald ogenblik tegelijk geschapen waren.

Pas in de 18de eeuw kwamen de eerste theorieën en ideeën over evolu-
tie naar voren en werden de soorten niet meer als onveranderlijk be-
schouwd. Wat een belangrijke rol heeft gespeeld in de ontwikkeling
van de evolutiegedachte was de grote verscheidenheid van het leven
op aarde, omdat dit vele mensen tot nadenken heeft gebracht

Darwin.
De grote ommekeer.
Verliefd worden op een
kikker en bloemetjes.

Wijzelf kennen zeker muggen en vliegen- ze komen ons in de zomermaan-
den immers genoeg lastig vallen- of mussen, merels en tortelduiven in
de tuin, meeuwen aan zee en eenden in het park. Paardebloemen, made-
liefjes en krokussen, kastanje- en lindebomen,...enz...We kennen al
deze dieren en planten omdat ze in onze onmiddellijke omgeving voor-
komen.

Onder de grond leven er ook een heleboel dieren die echter veel min-
der bekend zijn omdat ze zich maar zelden tonen. Een regenworm kan je
bijvoorbeeld wel eens tegenkomen op een regenachtige dag. Mollen kun-
nen ook wel wat van hun verborgen bestaan laten merken door een reeks
onmiskkenbare molshopen op je gazon achter te laten...Maar de meeste
bodembewoners laten zich nooit zien of zijn veel te klein om gezien
te worden.

Wie regelmatig wat verder dan het park uit wandelen gaat en daarbij

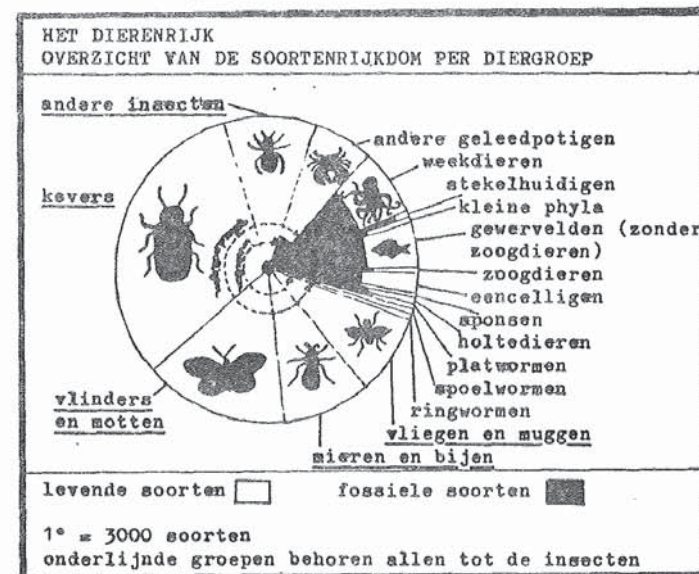
een beetje opmerkzaam is, zal het zeker reeds opgevallen zijn dat er in bossen, duinen, beekdalen en heidegebieden heel wat andere dieren en planten leven dan thuis in de tuin of in het park. Overal leeft er wel wat maar de soorten verschillen van plaats tot plaats.

Wanneer je je bijvoorbeeld voor vogels gaat interesseren en je er na een tijdje al enkele kan herkennen aan hun verenkleed, zang of silhouet, zal het ook meer en meer tot je doordringen dat er nog een heleboel soorten zijn die je niet kent: elk nieuw geluid, elk onbekend silhouet, is dan een nieuwe boeiende uitdaging. Persoonlijk herinner ik het me nog goed dat ik erg verwonderd was over het groot aantal soorten vogels toen ik voor de allereerste maal mijn vogelgids van Europa opensloeg.

Je hebt bij voorbeeld niet één soort meeuw, maar een hele reeks verschillende soorten. Daarbij komt nog dat de individuen van een bepaalde soort er niet steeds hetzelfde uitzien: naargelang ze onvolwassen of volwassen zijn en het winter of zomer is, hebben ze een ander verenkleed. Zangvogels zijn ook bijzonder talrijk vertegenwoordigd. Hierbij gelijken onvolwassen individuen van ene soort soms wel op volwassen exemplaren van een andere soort, dit om de verwarring nog groter te maken... En zeg niet gewoon 'mus' tegen een mus, want het kan een huismus, een ringmus, een spaanse mus, of nog wel een andere soort mus zijn!!!.

Zo kan je doorgaan. En hier hebben we het dan nog enkel over Europese vogelsoorten. In tropische gebieden is de verscheidenheid nog veel groter. Behalve wat verschil in verhouding of kleur vertonen vogels echter weinig variatie in globale vorm. Ik geloof dat het bijvoorbeeld heel duidelijk is dat een kanarie en een ooievaar beide vogels zijn. In andere diergroepen zijn de verschillen tussen de soorten en de soortgroepen vaak veel groter en opvallender. Zo behoren bijvoorbeeld dolfijnen, vleermuizen, tijgers en mollen allen tot de groep zoogdieren.

De groep van de INSECTEN is de SOORTENRIJKSTE DIERGROEP op aarde. In de literatuur zijn op dit ogenblik 1 miljoen verschillende soorten beschreven. Dit is bijna driemaal zoveel als gans de rest van het dierenrijk. Zie figuur:

De insecten zijn zo talrijk in soorten en aantallen, dat ze praktisch alle plaatsen op aarde bewonen. In de loop der tijden hebben ze zich aan de meeste levensomstandigheden weten aan te passen. 31

We vinden binnen de groep van de insecten ook een fantastische vormenrijkdom. Er zijn de kevers met hun harde schilden op de rug waaronder de tere vliegvlugels zijn opgeplooid. Sommigen hebben eigen aardige uitgroeisels op de kop zoals bijvoorbeeld de hoorn bij de neushoornkever. Grote muggen - de langpootmuggen - zijn wat griezelig als ze vlak voor je neus komen vliegen, maar ze zijn volkomen ongevaarlijk en steken niet. Er bestaan bepaalde roofvliegen waarvan de knotsvormige ogen op het uiteinde staan van lange stelen op de kop, net grillen van de natuur.

Vlinders zijn de meest geliefde insecten vanwege hun prachtige kleuren en hun dwarrelende, haast betoverende vlucht.

De TALRIJKSTE ORGANISMEN op aarde zijn wellicht de BACTERIEN. Ze zijn echter zo klein dat we ze amper met een lichtmicroscop kunnen waarnemen. Hoogstwaarschijnlijk zijn dit de levensvormen die het langst op aarde bestaan en nog steeds met veel succes in onvoorstelbare aantallen voorkomen op alle mogelijke en onmogelijke plaatsen. De gemiddelde lengte van een bacterie bedraagt één micrometer. Dat is één duizendste van een millimeter. Eén gram grond kan tot 25 miljard bacteriën bevatten, wat gewoon onvoorstelbaar is.

Gans die verscheidenheid van levende wezens is slechts door een zeer geleidelijke evolutie of ontwikkeling tot stand gekomen. Tot deze vaststelling kwam Charles Darwin (1809-1882), na zijn reis aan boord van 'de Beagle' naar de Galapagoseilanden ten Westen van de kust van Ecuador. Hij leefde in de tijd dat men nog sterk geloofde dat planten en dieren stuk voor stuk door God geschapen waren. Darwin was GEEN atheïst - hij had trouwens in Cambridge een graad in de godgeleerdheid behaald - maar de raadselen rond de schepping hielden hem toch erg bezig.

Tot aan zijn vertrek met het schip 'de Beagle' vond Darwin geen enkele reden om aan de onveranderlijkheid der soorten te twijfelen, maar op de Galapagoseilanden deed hij waarnemingen die hem aan het twijfelen brachten. Hij zag daar onder andere een grote verscheidenheid aan vinken en vroeg zich af hoe die ontstaan konden zijn. Als hij de fauna van die eilanden met die van de Kaap Verdische Eilanden ten Westen van de Kust van Mauretanie vergeleek, vertoonde die grote verschillen ondanks dezelfde levensomstandigheden: de dieren op de Galapagos leken op die van Zuid-Amerika, die van de Kaap Verdische Eilanden op die van Afrika.

Deze waarnemingen met vele andere gecombineerd dwongen Darwin zijn opvattingen omtrent de oorsprong van plant- en diersoorten te herzien. Op de thuisreis was hij ervan overtuigd dat evolutie een feit was, maar hoe deze veranderingen tot stand kwamen was hem niet duidelijk.

Darwin stelde veel belang in het fokken van huisdieren, vooral van duiven, en merkte op dat fokkers altijd generaties lang varianten met bepaalde eigenschappen uitkozen om daarmee door te fokken tot een bepaald begeerd nieuw ras verkregen was. Alleen onderlinge paringen leverden raszuivere nakomelingen. Deze KUNSTMATIGE SELECTIE bracht hem op het goede spoor: later kwam hij tot de conclusie dat er in de natuur een zogenaamde NATUURLIJKE SELECTIE optreedt; de individuen van één soort zijn niet identiek maar vertonen kleine verschillen die erfelijk zijn. Op de lange duur zullen bepaalde variaties -gunstig voor het bestaan van de soort - zich van generatie tot generatie meer en meer versterken en verenigen. Minder gunstige variaties worden door de natuurlijke milieu's daarentegen uitgeselecteerd.

- 32 Darwin's boek 'Over de oorsprong der soorten' (1859) werd gretig gelezen en de evolutietheorie vond onmiddellijk overtuigende aanhangers, maar de gedachte dat de levende wezens in de loop der tijden veranderingen hadden ondergaan en niet zo geschapen waren als in de Bijbel te lezen stond, was over het algemeen slecht verteerbaar voor het godsdienstige Engeland.

Darwin kon zijn theorie echter nog niet stevig genoeg funderen omdat hem inzichten ontbraken die wij aan latere wetenschappelijke ontwikkelingen - bijvoorbeeld in de genetica - danken. De oorspronkelijke 'evolutietheorie' van Darwin werd dus aangevuld tot de zogenaamde 'synthetische evolutietheorie', waarin mechanismen van erfelijkheid en mutatie in een juist verband worden geplaatst met de selectie.

Hoewel de 'evolutietheorie' heden ten dage algemeen aanvaard wordt bestaan er nog steeds groeperingen, bijvoorbeeld de Creationisten, die met allerlei argumenten - de ene al wat wetenschappelijker dan de andere - tegen de opvatting tekeer gaan. (Vervolgt).

Kris Struyf, Berchem. Tekst en illustratie.
Dan Jacob, Hasselt. Karikatuur.

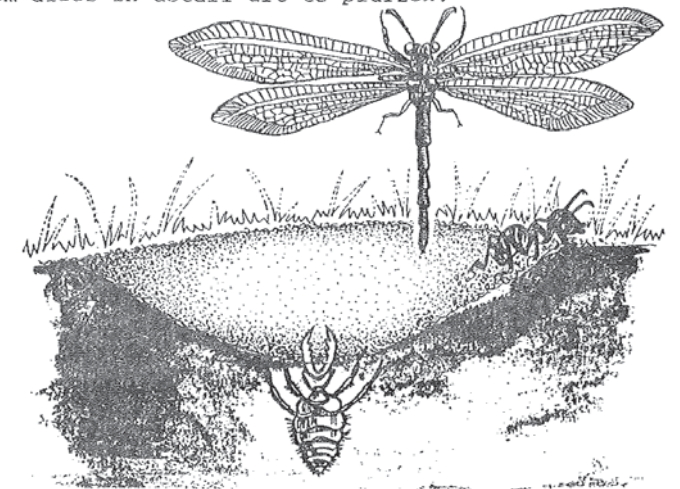
KINDERBEGELEIDING¹

PANDA-kamp te Neerpelt 1981.

Daar wij ons werk beschouwen als een positieve bijdrage voor het veilig stellen van een toekomstige leefbare wereld, gaan wij er van uit dat het gidsen van kinderen belangrijk is en speciale zorg verdient.

Iemand die dat begrepen heeft was Theo Oyen. In de laatste jaren van zijn leven besteedde hij veel van zijn vrije tijd aan jeugdkampen voor de Panda-club. Hier volgt een verslag over zulk kamp op het Hagevenreservaat te Neerpelt in de nazomer van 1981, Theo Oyen's laatste zomer.

Voordat het kamp begon hadden wij ons voorgenomen alles nauwkeurig te noteren. De activiteiten, reacties van de deelnemers, de voordeelingen die ze zouden maken op het gebied van kennis van de natuur, de goede en minder goede invallen van de leiding, enz... Het is echter bij goede voornemens gebleven, en...als het kamp geslaagd was, is het dan nog nodig om alles in detail uit te pluizen?

Eén vaststelling echter, die ieder van ons die bij de leiding betrokken was, erg heeft beziggehouden was: hoe komt het dat meer dan 50 kinderen uit verschillende milieu's, uit verschillende delen van het land, reeds na enkele dagen een hechte groep gaan vormen, waar discipline heerst, respect voor de omgeving en begrip voor elkaar, spontaan zonder dwang- of tuchtmaatregel van de leiding?

Een afdoend antwoord is er niet gevonden en zal zeer moeilijk te vinden zijn. Toch ga ik trachten enkele mogelijkheden te ontleden die van invloed waren op het gedrag van deze groep. Vooreerst was er het feit dat ze allen lid waren van de Panda, wat toch zeker een gevoel van saamenhorigheid kan gegeven hebben voor kinderen van 8 tot 12 jaar. Gemotiveerd waren ze in ieder geval, vermits ze deelnamen aan een natuur- en sportkamp. Dit gemotiveerd zijn, voelden we zeer duidelijk aangroeien naarmate de week vorderde. Het respect voor de natuur dat de meeste van huis meehadden en dat op dit kamp nog extra onderlijnd werd, resulteert waarschijnlijk in een algemeen respect voor alle levende en niet levende dingen die ons omringen. vandaar ook de eerbiediging van het bezit van iemand anders.

Het respecteren van de natuur is uiteindelijk een onmisbare voorwaarde voor elke vorm van leven.

We leven in een technologische wereld, waar alles automatisch gaat. Hier echter was er steeds belangstelling voor kleine dingen. Als tijdens een balspel een kind een bal ging halen en riep: "kom eens kijken!" dan ging heel de groep en bewonderde de enkele grasklokjes die daar stonden. Dit zijn voor ons, begeleiders, de ogenblikken dat wij de VERWONDERING van de kinderen zonder dat er een schoolse bedoening uit volgt, kunnen stimuleren door hun attent te maken op de bijzondere kenmerken.

"In passant" wordt de naam van bloem of plant genoemd en onbewust zullen zij veel gemakkelijker de naam onthouden, dan in een biologieles op school met de leerkracht voor het bord. Stilaan volgt uit deze verwondering, in goede banen geleid door de begeleiders, een algemene interesse voor de wondere wereld van de natuur rondom ons. En eenmaal dat die interesse er is, is het geen probleem meer om de groep die de eerste dag uit losse groepjes bestaat, tot een enthousiaste "bende" natuurminnaars te maken.

Het was verbazend hoe stil een groep van 60 jeudigen kan staan luisteren en kijken naar een boomkruiper. Het vangen, ringen, meten en weer vrijlaten van verschillende vogelsoorten maakte een diepe indruk. Op de wandeling zei iemand: "Ho! Wat een mooi rup! Laat ze eens zien aan de anderen. Hier, neem mijn vergrootglas!" Niemand reageert ooit met ba! vies! brrr... Of het nu bloemen, spinnen, rupsen of vogels zijn, iedereen is even geboeid.

Dan bewijzen eigenlijk de "nevenactiviteiten" zoals sport, nachtspel en kampvuur het beste, hoezeer ze na een week reeds op elkaar zijn afgestemd, elkaar aanvoelen en aanvullen.

En wat voor kennis zij op zo een weekje ONBEWUST hebben weten te vergaren, als ze VRIJ hun VERWONDERING en hun BEWONDERING hebben mogen uiten. Enorm is dat! En schuilt in elk kind ook niet een klein wonder?

Oogstmaand 1981.
Mien Verdingh, Hasselt.
Tekening: Roger Van Avermaat.

TERUG NAAR DE NATUUR

Natuur en revalidatie

De Winter is hopelijk voorbij, voor ons is het meer dan goed geweest....Wij kregen immers tijdens deze wintermaanden zo maar eventjes een 140-tal vogels over de vloer, zijnde 16 reigers, 1 groene specht, 1 roek, 6 tortels, 9 botvinken, 3 merels, 9 toerenvalken, één ransuil, 1" putters, 3 goudhaantjes, één achtergebleven boereezwaluw, één wespndief, 2 Jan van Genten, 1 dodaars, 8 buizerden, één kruisbek, één bosuil, één koperwiek, één waterhoen, 3 sperwers, 6 zwanen, 2 roerdompen, één fuut, 3 smienten, één ijsvogeltje, 2 kokmeeuwen, 3 meerkoeten en 15 wilde eenden. Ruimschoots voldoende voor één zenuwinzinking, 10.000 afgelegde kilometers, 100 kilogram vis, 40 kilogram koteletten, enkele 100-den broden, 500 kilogram graan en zaden, enz...

Ik ben fier te mogen zeggen, dat onze mensen fantastisch werk geleverd hebben, de keren dat we tijdens het afhaken, vrijlaten, enz...van vogels vast gezeten hebben met de wagen in de sneeuw of het slijk zijn onkelbaar, de gepresterde uren eveneens, Dagelijks werd er immers met minimum twee, maar meestal met drie mensen de ganse voormiddag vanaf 8 uur gevoederd, kooien gereinigd, dieren verpleegd en drinkwater ververst. Daarnaast zijn er nog onze twee administratieve medewerkers en onze "vogelafhalers" die tot stukken in de nacht en soms wel eens tot in de vroege uurtjes Limburg doorkruisten op weg naar weer maar eens een dier in nood.

De kosten zijn voorlopig niet juist gekend, maar ruw geschat zijn we een kleine 100.000 franken armer geworden, een ferm gaatje in onze bankrekening. Dank aan de hinderden mensen en vooral aan Natuur 2000 en het Coördinatiecomitee voor de bescherming van de vogels, die zorgde dat we het hoofd nog net boven water konden houden.

Onze dierenartsen en Dr. De Vos zorgden ervoor, dat de binnengebrachte dieren een deskundige verzorging kregen.

Waardoor die geweldige piek in het aantal noodlijdende dieren?

Ik denk voornamelijk aan de volgende redenen:

1. De oliëramp op de Maas zorgde voor veel werk.
2. Was het een tamelijk strenge winter.
3. doen onze +- 15.000 verspreide naamkaartjes hun werk uitstekend.
4. Namen we een deel van de patiënten van de familie Stevens van Lanklaar over, zij gaan het voorlopig wat kalmer aandoen.

Wegens de groei van het asiel nemen we ook de zoveelste uitbreiding in overweging, de bestaande kooien volstaan immers niet om zulke toevloed te verwerken. Maar al is het maar tijdelijk, toch moeten de dieren in kooien kunnen worden ondergebracht, in afwachting van genezing en weder in vrijheidstelling, waar het dier én wij vol verlangen naar uitkijken.

SIL JANSEN, Opplabbeek.

Finantieel hulpbetoon is wenselijk en nodig! Het verslag bewijst dat! Help hen!!!!!!
 Natuurhulpcentrum, Dennestraat 6, 3660 Opplabbeek. Tel:011/854906. Rek:457-2031421-53.
 Stevens, Oude Baan 46, 3650 Lanklaar. Tel:011/755150. Rek:735-3200043-01.
 Fam. Neys, Rozenbos 93, 3811 Niewerkerke Tel:011/675318. Rek:735-1311716-70.

Natuur en Voeding.

Het is raar als men bemerkt, hoe weinig begrip of kennis de mensen hebben, als het over natuurelementen gaat, zelfs al staan ze er middenin. Menigeen begrijpt alleen wat hem past. Voorbeeld: men is voor de dierenbescherming, maar...men eet dagelijks lustig zijn biefstuk. Begrijp wie kan. Maar zo gaat dat nu eenmaal, want de mens is eigenwijs.

Bezie daarentegen de natuur, alles is en blijft perfect zolang de mens overal zijn handen afhoudt. Voor alles wordt gezorgd, zowel voor dier, voor plant als voor de mens, alhoewel deze laatste denkt dat alles fout zit. Daarom gaat hij alles bebouwen en bewerken, beheren noemt hij dat. Zodoende verstoort hij het ritme. Voorbeeld: in de zomer doet de mens groenten in de diepvries voor de winter, terwijl de natuur barst van de wintergroenten die in dat seizoen passen daar ze van nature uit overwinteren. De reclame speelt daarin natuurlijk een niet geringe rol, maar het is zaak zich daaraan niet te laten vangen. Bekijk het eens voor jezelf, je zal verrassende resultaten hebben, maar je moet beginnen!

Hoe is een jaar nu ingedeeld in de natuur?

In één jaar zijn er verschillende periodes, namelijk: van 21/12 tot 2 februari: rust; van 2/2 tot 21 maart: reiniging; van 1 mei tot 21 juni: opbouw; van 21/6 tot 2 oogst: rust; van 2/8 tot 2 september opnieuw reiniging en van 2 november tot 21 december: opbouw. Het is een beetje nauwkeurig bekijkend, stellen we vast, dat alles een wonderbaarlijke samenhang heeft.

Daar op 2 februari in de natuur de vasten begint, zouden we daar eens over kunnen hebben. Voor de voorjaarsreiniging vindt men in de natuur verschillende voorjaarskruiden die een reinigende werking hebben. We denken aan hondsdrif, zevenblad, madeliefje, paardsbloem, duizendblad, ereprijs, weegbree, kippemuur, brandnetel, enz. Eet ze dan ook veelvuldig want aangezien ze er zijn vragen ze er om.

Nu begint ook de vasten, een begrip dat jammer genoeg verloren is gegaan. Alleen in de natuur gebeurt alles nog onveranderd wetmatig. De bomen gooien hun dorre takken af, de melk wordt vlug zuur, de huisvrouw doet grote schoonmaak. Ons huis is echter niet alleen aan de schoonmaak toe, ook wijzelf. Daarvoor is de vastentijd tot Pasen. Praktisch komt het hierop neer: die willen meedoen eten meer reinigend dan opbouwend voedsel. Reinigend is: bladgroenten, wilde kruiden en vruchten en sappen. Opbouwend is: wortels, noten, zaden en knollen.

Men eet al eens een maaltijd minder. Vooral geen witte suiker, wit meel, gistbrood, frisdranken, alcohol, Engelse thee noch conserven. Men onthoudt zich natuurlijk van dierlijk voedsel, maar ook van eieren en zuivelproducten die in deze tijd niet goed zijn.

daar ze vol zitten van afvalstoffen gezien de koe ook bezig is met de schoonmaak. Het hangt natuurlijk af van de gezondheidstoestand hoever men deze beginselen door-drijft. De werking is ook voor iedereen verschillend en dient dus uitgetest. Ook het werk dat men doet is bepalend. Volledig vasten gebeurt slechts onder des-kundige begeleiding.

Zoals uit het voorgaande begrepen is, eet men niet het hele jaar door hetzelfde. Wil men met het natuurrithme meedeinen, dan eet men alleen wat door de natuur in een bepaalde periode wordt gekweekt, matig aangevuld met bijkomende voedselfs. In hoofdzaak is volgend schema nuttig:

In het voorjaar: reinigende voorjaarskruiden zoals reeds werd opgegeven.
In het najaar : door sappige vruchten vitaminenvoorraad opslaan voor de winter.
In de winter : opbouw door zaden, noten, knollen, wortels en overwinterend groen.
In de zomer : opbouw door de bladrijckdom van stengels, blad en bloem.

Zo zie je welk wonder de natuur is. Maak echter niet alleen uw lichaam schoon, houdt het ook schoon. Wie zich houdt aan de reiniging blijft in evenwicht. Wie de reining stopt, maakt zichzelf ziek. Alleen zo krijgt men gezonde mensen naar li-chaam en geest. Meer informatie daarover vindt in het boek van Mellie Uyldert: HET LEVENSRITHME.

Recepten

KRUIDENPUREE: 4 personen.

Aardappelpuree maken van aardappelen die gekookt zijn in de schil.

Voor het opdienen vermengen met één handvol kippemuur of 1 handvol brandneteltoppen of weegbree of wie van iets pikanters houdt: 1 handvol paardebloemblad. De kruiden worden uiteraard wel eerst fijnge-malen een molentje.

VOORJAARSKRUIDEN ALS RAUWKOST.

Kruiden wassen en fijnsnijden.

Vermengen met een sausje van 1 eetlepel koud geper-ste olie, 1 koffielepeltje citroesap en 1 koffielepeltje fijngesneden ui.

VOORJAARSKRUIDEN IN DE SOEP.

Verschillende voorjaarskruiden zoals brandneteltoppen, duizendblad, weegbree, paardebloem, zuring, kippemuur fijnmalen met het peterseliemolentje.

Van het vuur af bij de reeds klare soep voegen, zo-als men dat bijvoorbeeld ook met kervel doet. 1, 2 of 3 soeplepels gemalen kruiden naargelang de soor-ten die men gebruikt.

Tekst en illustraties: Francine Schepers-Schrayen, Zonhoven.

KENMERKEN VAN EEN GOEDE GEZONDHEID.

1. Vrij zijn vermoeidheid.
2. Voortdurende goede appetijt hebben voor voedsel, kennis en sex.
3. Diepe en korte slaap hebben zonder troebele dromen.
4. Helder geheugen hebben en grote dankbaarheid ten opzichte van alles.
5. Voortdurend over een goed humeur beschikken.
6. Orde en klaarheid hebben in denken en doen.
7. Zin hebben voor een oneindige rechtvaardigheid.

George Oshawa.

In een natuurblad misstaat het niet om even een kijkje te nemen in vormen van natuurgeneeskunde. Er bestaan verschillende vormen van geneeskunde die gebruik maken van natuurlijke elementen en krachten. Zo heeft men de phitotherapie, een vorm van geneeskunde die gebruik maakt van de geneeskrachtige eigenschappen in het plantenrijk. Hetgeen dan in de vorm van theeën en plantenextracten wordt aangewend. Een andere vorm van natuurgeneeskunde is onder meer het magnetisme, waarbij men gebruik maakt van een magnetisch veld om onder andere pijnen weg te nemen. Verder kent men de acupunctuur, hetgeen een vorm van energetische geneeswijze is.

Een speciale natuurlijke methode van genezen is de "homeopathie". Dit is een geneeswijze dat herontdekt en verder uitgebouwd werd door Samuel Hahnemann, een Duits geneesheer van de jaren 1800. Het basisprincipe berust op de woorden: "similia similibus curentur" wat overeenkomt met "hetzelfde wordt genezen door hetzelfde". Concreet betekent dat: indien een bepaalde stof, een bepaalde ziekte-toestand veroorzaakt dan kan deze ziekte-toestand door toepassing van dezelfde stof genezen worden op voorwaarde dat deze stof wordt verdund en gepotentieerd.

Het woord verdunnen is eenvoudig en door iedereen te begrijpen. Het woord "potentium" betekent er een kracht insteken. Dit gebeurt eenvoudigweg door de stof een aantal malen te schudden om de energie die er in steekt op te wekken.

Nu even wat uitleg over de "similium"-regel. Een ajuin bijvoorbeeld kan veroorzaken: tranerige en piekende ogen, een neusloop met heftig niezen en een vermeerderde winderigheid in de darmen. Indien er nu een mens is die deze symptomen vertoont, denk maar aan een erge griep met dezelfde neusloop, niezen, tranen in de ogen en een vermeerderde winderigheid, dan kan deze griep genezen worden met een dosis verdunde en gepotentieerde ajuin.

Dat is een wet en dat klopt altijd in de praktijk. Zo heeft men een tweeduizendtal stoffen en hun vergiftigingsverschijnselen bestudeerd en is men gekomen tot een volledige wetenschap die men homeopathie noemt.

Het gaat hier dus niet om kwakzalverij, noch over erin geloven of niet. Dat spul werkt altijd, zo goed bij kinderen als bij volwassenen of bij zwangere vrouwen en evengoed bij paarden, honden of katten.

Wat is potentieren? Heeft homeopathie nevenverschijnselen en is het gevaarlijk? Daarover leest u in een volgende aflevering van dit tijdschrift.

Dr. Med. A. Geukens, Hechtel.
Klassieke homeopathie.

FIJNE WANDELPLEKJES.

Theo Oyen had vele gaven en talenten die hij liet openbloeien als bloemen en waarvan de resultaten in de toekomst zullen zichtbaar blijven als wij ons op dezelfde manier inzetten. Een daarvan is het behoud van de Vallei van de Warmbeek te St.Huibrechts-Lille aan wiens oevers hij leefde en werkte.

Hij was een fervente tegenstander van rechtekking, vervuiling en lawaai. Alle hardheid en extremisme werende, exponent van gematigdheid, heeft hij toch met een zekere sluwheid en met alle mogelijke schriftelijke, mondelinge en didaktische middelen alle denkbare instanties die milieu en overheid vertegenwoordigen bewerkt om de Vallei in haar oorspronkelijke staat te behouden.

Resultaat: één van de mooiste wandelplekjes die ik ken en reden waarom dit artikel wordt gepleegd. Hopelijk vindt men iemand om zijn werk voort te zetten. De tekst die volgt is een poging tot samenvatting van een werk dat een dikke 50 bladzijden beslaat en dat in 1974 door Theo Oyen werd samengesteld in opdracht van Landschapszorg St.Huibrechts-Lille, een vereniging die begaan was en is met het behoud in haar natuurlijke staat van....

DE VALLEI VAN DE WARMBEEK TE ST.HUIBRECHTS-LILLE IN NOORD-LIMBURG.

-SITUERING EN NAAMVORMING.

De Warmbeek ontspringt ongeveer halfweg tussen Peer en Meeuwen in de omgeving van Erpekom op een hoogte van 65 meter. Aan de oorsprong heet ze Jongemans- of Vreenebeek. Deze laatste naam is afkomstig van Vreenen, een moerassig gebied waar de beek doorstroomt en door "normalisatie" volledig droog werd gelegd. "Normalisatie" is een term die men gebruikt voor dat verfoeide rechtekken van waterlopen, maar die eigenlijk een totaal verkeerd en tegengesteld beeld geeft van wat er feitelijk gebeurt.

In St.Huibrechts-Lille noemt men de waterloop Warmbeek. Haar debiet wordt vergroot door wel een tiental waterlopen, die haar over haar lengte vervoegen. De Warmbeek is hiervan de voornaamste, gezien alleen zij een doorgang verkreeg onder het Kempisch Kanaal. De andere werden afgesneden en omgebogen. De zogenaamde flessenhals met haar onveranderlijke drempelhoogte schiep grote moeilijkheden voor de "normalisatoren". Deze barrière zal in de toekomst in niet geringe mate blijven bijdragen tot het behoud van de Warmbeek in haar natuurlijke staat.

De naam Warmbeek is waarschijnlijk ontstaan in Achel, op de plaats waar de Vliet uitmondt in de Warmbeek. Daar treedt een temperatuurverschil op, waarschijnlijk veroorzaakt door de vertraging van de waterstroming. Stromend door Achel verandert de naam in Tongelreep en behoudt deze tot de waterloop vlak voor Eindhoven uitmondt in de Dommel.

-GESCHIEDENIS.

Het opgraven van urnen, daterend van rond 800 voor Christus, bewijst de vroege bewoning van de oevers. Er zijn ook vondsten uit de Romeinse periode. Een kaart, daterend uit de periode van de Heerlijkheid van Grevenbroek, toen St.Huibrechts-Lille, Hamont en Achel één bestuurlijke eenheid vormden, vermeldt de Warmbeek in 1693. Ferraris tekende haar eveneens op zijn gelijknamige kaarten die verschenen rond 1780.

-LANDSCHAPPELIJKE OMSCHRIJVING.

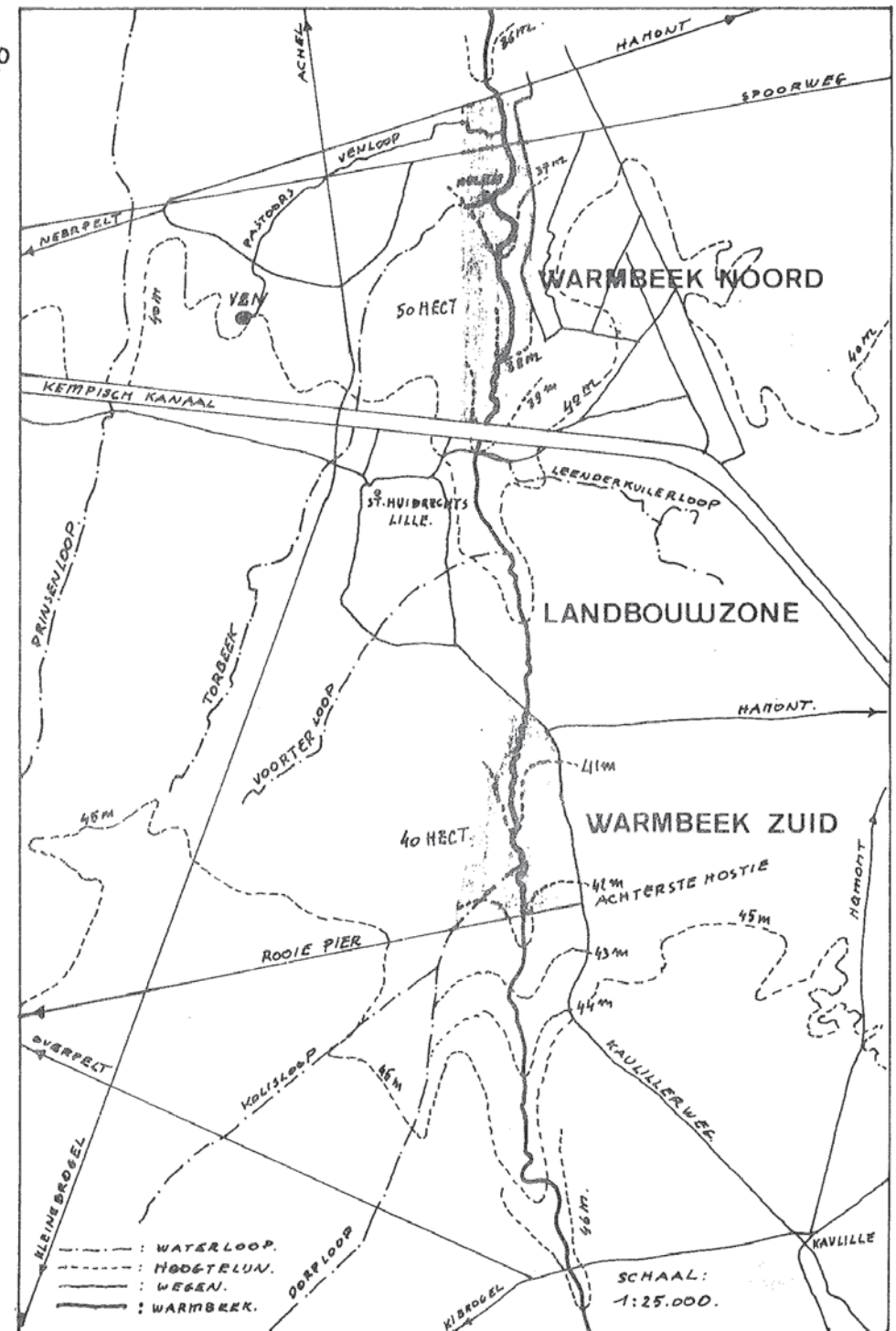
Alhoewel de Warmbeek over gans het grondgebied van St.Huibrechts-Lille nog haar natuurlijke vorm bezit, zijn vooral twee stroken van groot landschappelijk belang.

1. Het gebied van Warmbeek-Zuid met een oppervlakte van nagenoeg 40 hectaren, gelegen tussen de weg Achterste Hostie-Rooie Pier op een hoogte van 42 meter en de Kaulillerweg (waar Theo Oyen woonde) op een hoogte van 40,5 meter. De beek legt hier 1220 meter af over een lengte van 1025 meter in vogelvlucht, wat een meanderende loop aantoonst. De beek vertoont hier dus een verval van 1,5 meter, bewijs van een trage vliet die eigen is aan de Kempen. Zij heeft een gemiddelde breedte van 2,10 meter tussen trogvormige oevers van gemiddeld 90 centimeter hoogte. Dit gebied is omgeven door uitgestrekte percelen landschappelijk waardevolle landbouwgronden.

2. Het gebied van Warmbeek-Noord met een oppervlakte van nagenoeg 50 hectaren, gelegen tussen het Kempisch Kanaal op 38,5 meter hoogte en de staatsbaan Neerpelt-Hamont op 36 meter hoogte. Hier heeft de Warmbeek een verval van 2,5 meter en een gemiddelde breedte van 3 meter tussen trogvormige oevers van gemiddeld 1,25 meter hoogte. In dit traject ligt ook, na de brede bocht van de beek waardoor een spaarbekkken werd gevormd, een watermolen met het rad naar het Oosten. Hij is een van die typische Kempische monumenten, gerezen uit het water en aangepast om dat te gebruiken als energiebron. Hij is nog volledig in tact en kan in principe gebruiksklaar worden gemaakt met zeer weinig moeite en kosten. Dit gebied grenst noordelijk aan belangrijke percelen wateringen, die nog regelmatig worden bevoloed en waarvan de cultuur-technische waarde met de landschappelijke hand in hand gaat.

3. De strook tussen de Kaulillerweg en het Kempisch Kanaal is een gewoon landschappelijk waardevol landbouwgebied, uit zijn natuurlijke staat omgevormd voor agrarische doeleinden en waarvan de percelen zijn gescheiden door niet onbelangrijke houtkanten en bomen die passen bij de waterloop en die een typisch uitzicht geven aan het geheel. Samengevoegd zouden de drie stroken een model van reservaat vormen, een ideale combinatie van natuur en cultuur.

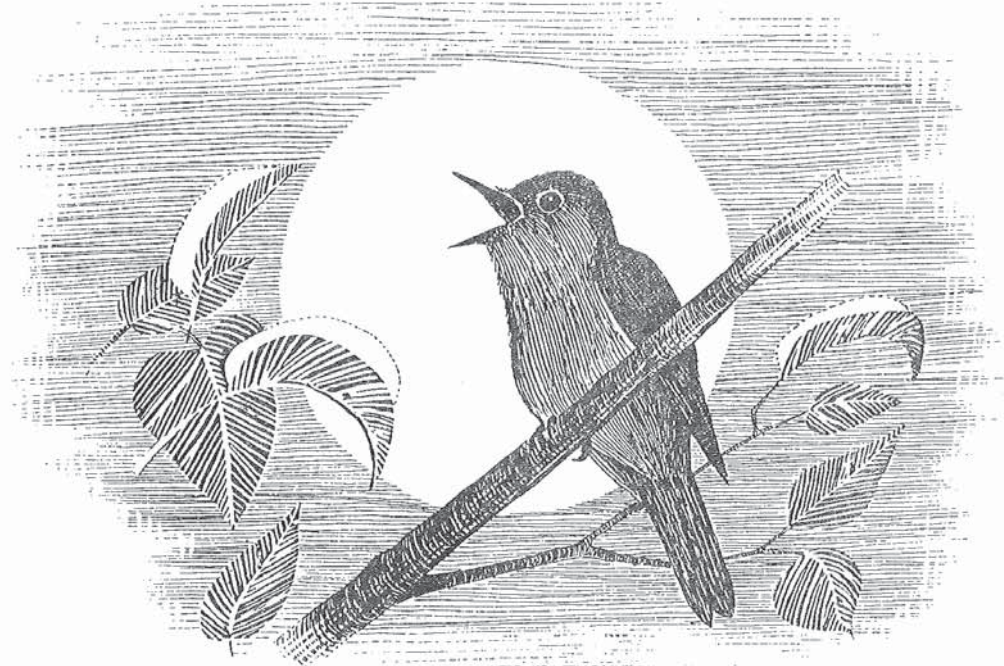

overname uit "De Warmbeek" door Theo Oyen, 1974.

De floristische waarde van het Warmbeekgebied vindt haar oorsprong in het feit dat bij gestabiliseerde plantenassociaties een evenwicht heerst tussen de verschillende eisen die plantensoorten aan een milieu stellen. Dit evenwicht wordt bepaald door fysiologische, ecologische en floristische factoren waarbij het kenmerkend is dat aan de grond zoveel wordt teruggegeven als er aan wordt onttrokken.

De plantenassociatie die in de Vallei van de Warmbeek het meest wordt aangetroffen en daarom climaxvegetatie wordt genoemd, is het "elzenbroek". De soortenrijkdom komt in de verschillende stroken voor in functie van de waterspiegel. Zij kan worden onderverdeeld in: het vlotgras- en rietverbond in het water zelf; het verbond van zwarte els, popel, wilgen en iepen op de oevers; het verbond van moeraspirea, pijpestrootje en kleine zegge op de natte hooilanden; het biezenverbond op de waterzieke weiden, de kruidgemeenschappen met diverse en eigen kensoorten op de akkers en ten slotte de loofhoutbossen met hakhout op de hogere en de naaldhoutbossen op de meer schrale gronden.

Alhoewel de aanwezigheid van de mens hier en daar reeds negatieve sporen naliet in de vorm van kaalkappingen, chaletbouw, vijveraanleg en verkeerde boomsoortaanplantingen, is het toch nog kenmerkend dat deze associaties zonder bruske overgangen in elkaar versmelten. In het werk, daterend van 1974, staan ongeveer 150 soorten vermeld. Ongetwijfeld werden later bij verdere studies veel meer plantensoorten opgetekend. Er moeten er immers zeker 300 zijn, als men dit gebied vergelijkt met gelijkaardige.

-FAUNA.

De Vallei van de Warmbeek biedt ideale bestaansmogelijkheden aan de bijhorende fauna dankzij de diversiteit van de flora, de hoge waterstand en de grote vruchtbaarheid. De rijkdom aan insecten, vlinders, reptielen, amfibien, kleine zoogdieren en vogels ligt er dan ook niet om. Jarenlange observatie had de waarneming van ongeveer 70 vogelsoorten voor gevolg, maar de aanwezigheid is ongetwijfeld hoger in getal. Blikvangers zijn: wiewaai, nachtegaal, zwarte specht, nachtzwaluw, wulp, grauwe klauwier, enz.... Ook werden vele soorten doortrekkers en wintergasten genoteerd.

-BESTEMMING.

Bij Koninklijk besluit van 30 maart 1969 werd de Warmbeek ten Zuiden van het Kempisch Kanaal ondergebracht in categorie 2 (gebied Warmbeek-Zuid) en ten Noorden van het Kanaal in categorie 1 (gebied Warmbeek-Noord).

Daardoor werd de Warmbeek bestemd als drinkwaterreserve voor de stad Eindhoven in Nederland. Dit internationaal aspect is de zoveelste erkenning van het waardevolle potentieel dat de Vallei van de Warmbeek te bieden heeft. Denken we aan de uitgebreide landbouwzones en de wateringen in de omtrek, aan de reserve van meer dan 100 hectaren natuurlijke bufferzones met haar filterende werking voor St.Huibrechts-Lille alleen al, aan het regelmatig debiet van de beek door de aanvoer langs de vele bijrivieren, aan het grote eigen zuiveringsvermogen van de beek door de opname van zuurstof langs de vele natuurlijke meanders en stroomversnellingen, aan de lage en gelijkmatige temperatuur van het water ten gevolge van delommerrijke oeverbegroeiing; enz....de rijkdom is bijna onuitputtelijk.

-BEDREIGINGEN.

A. Sedert de jaren '60, wordt het vroeger zo heldere water van de Warmbeek zonet dramatisch, dan toch op alarmerende wijze verontreinigd door: het industrieel afvalwater van het industrieterrein van Grote Brogel, door het afvalwater van het Vliegveld van Kleine Brogel en door de gemeentelijke, huishoudelijke afvalwaters van Grote Brogel, Peer en St.Huibrechts-Lille.

Daardoor komt dagelijks een massa van ongeveer 15 kubieke meter per uur in de beek terecht waarvan het negatieve effect op het water resulteert in de volgende nadelen:

1. een nefaste invloed op het zuurstofgehalte en de lichtintensiteit;
2. een daling van de hoeveelheid micro-organismen en waterplanten;
3. een afname en verdwijning van een aantal vis- en vogelsoorten;
4. een verlaging van de kwaliteit van het drinkwater voor mens en dier.

B. Sedert de jaren '70 is er de bedreiging van de rechtstreekse door de Watering "De Vreenebeek", die op grote weerstand stuitte bij de plaatselijke bevolking, vooral bij de landbouwers. Het Koninklijk Besluit voor de toevoeging van de gronden werd dan ook ingetrokken, ondanks de felle weerstand van de Wateringsmaatschappij. Opmerkelijk is de positieve rol die het Gemeentebestuur en Landschapszorg hebben gespeeld om de intrekking van het Besluit te bewerkstelligen.

C. Niet in het werk vermeld, maar zeker niet te miskennen is het feit,⁴³ dat sedert jaar en dag geheel Noord-Limburg en dus ook de Vallei van de Warmbeek, op regelmatige tijdstippen wordt geteisterd door donderende lawaaiigolven. Deze worden waarschijnlijk veroorzaakt door onderhoudsproeven enerzijds en met zekerheid door overvliegende machines anderzijds. De toename van het lawaai gebeurde doorheen de jaren in functie van de modernisering der vliegtuigen. Hoe sneller, hoe meer lawaai. Ondanks geregelde protesten van allerlei gemeentelijke instanties uit de omliggende dorpen ziet het er naar uit, dat men geen enkele inspanning gedaan heeft om daar verbetering in te brengen. We denken aan aangepaste onderhoudsmethoden enerzijds en verbeterde navigatie anderzijds.

-REACTIES.

De teloorgang van de drinkwaterkwaliteit is volgens Theo Oyen het voornaamste argument waarop kan worden ingespeeld om de rechttrekking te voorkomen en de zuivering te bewerkstelligen. Hiermee kan niet alleen drukking worden uitgeoefend op nationaal vlak, maar in dit geval zelfs op internationaal niveau. Voor inzicht in de betekenis der andere facetten van bevuiling schijnt de samenleving nog niet rijp en zeker niet genoeg geïnteresseerd gezien het haar niet rechtstreeks schijnt te raken. Voor de overheid zouden deze factoren echter van dezelfde betekenis moeten zijn.

Acties tegen de daling van het grondwaterpeil door rechttrekking en tegen de bevuiling door lozing werden ondernomen door toepassing van alle wettelijke en democratische middelen. We denken aan het voeren van een uitgebreide briefwisseling met voor- en tegenstanders, het bijeenroepen van vergaderingen en het maken van verslagen, het betrekken van milieugroepen uit de omgeving, het sensibiliseren van de plaatselijke bevolking door het plaatsen van artikelen in dag- en weekbladen, het produceren van diareeksen om de waarde van het biotoop kenbaar te maken, het realiseren van wetenschappelijke evaluaties, het leveren van basisgegevens voor het stellen van parlementaire vragen, het houden van persconferenties, enz...De vraag is: hoe moeten deze acties verder gevoerd worden om de aandacht gaande te houden en zo debelagers van de Vallei af te schrikken?

-MOTIVERING.

Men kan gerust stellen dat deze inspanningen verantwoord zijn geweest als men inzicht heeft in de biologische waarde van dit gebied. Denken we aan de grote plantenverscheidenheid, de rijkdom aan boomsoorten, struiken, kruiden, paddestoelen en varens, de broedgelegenheid en overwinteringsmogelijkheid voor vele vogelsoorten, het rijke bestand van ander faunistisch leven en het nog min of meer zuivere water van de beek.

Het is echter zonder meer noodzakelijk gebleken, als men denkt aan de grillige en natuurlijke vorm van de waterloop, die de ruggegraat vormt van de Vallei van de Warmbeek, aan zijn prachtige meanders die een essentieel deel uitmaken van dit mooie landschap en zijn waarde voor het grootste deel bepalen. Dit alles rechtvaardigt in ruime mate het behoud van dit voorbeeld van Kempisch Beekdal, badend in de rust van zijn natuurlijk evenwicht.

-BESLUIT.

Alhoewel in dit gebied, vooral in Warmbeek-Noord, op regelmatige tijdstippen wandelingen werden geleid door Theo Oyen en de andere gidsen van St. Huibrechts-Lille, bestaan hier toch geen specifieke wandelpaden. Misschien werden ze wel bewust geweerd, want de noodzakelijkheid blijft bestaan bepaalde delen van de Vallei in de vorm van een volledige rust te respecteren, bij voorkeur in het broedseizoen.

Toch zijn de grote verscheidenheid in het landschap en de elkaar afwisselende loof- en naaldboutbossen bij het volgen van de bestaande landbouwpaden en servitutedewegen door het gebied, een paradijs voor de wandelaar.

Niet voor niets worden talrijke kunstenaars uit de omgeving en ver daarbuiten doorheen alle seizoenen geboeid door de schoonheid van de Vallei van de Warmbeek. Hun flair voor het herkennen van authentieke landschappen is gekend. Sommigen werden er zo erg door getroffen, dat ze niet nalieten deze schoonheid in woord en beeld vast te leggen en ze zo voor het nageslacht te vereeuwigen in werken van onschatbare waarde.

Als men weigert het nodige te doen voor het behoud van de Vallei, laten we dan ten minste het verstand hebben, die werken te bewaren voor een tijd dat alles zal zijn geofferd op de altaren van hebzucht en eigenbelang of...voor het gouden kalf van de werkgelegenheid die echter alleen maar functie is van consumptie en de daaruit voortvloeiende winstmarges of...voor de cumulators die concentratie van macht en/of inkomen belangrijker vinden dan een herverdeling van diensten en goederen, zodat ze de tijd niet meer hebben zich in te zetten waarvoor het werkelijk noodzakelijk is.

Het is nu aan hen, die iets kunnen bijdragen om dat te voorkomen, er het nodige voor te doen dat het werk van Theo Oyen zal worden voortgezet. Het zal bij wensen blijven, maar toch...laten ze er aan beginnen nu het nog kan.

Kaart: Theo Oyen,

Tekeningen: Gilbert Van Avermaet, beschikbaar gesteld door de Panda.

Tekst: Jef Leijssen.

Ter bezinning bij het afsterven van Theo Oyen, natuurgids.

HET LEVEN STERFT NIET.

Mijn huid vergeelt
als het boek van vader op zoon,
het verhaal behoudt zijn betekenis.

Eens stolt mijn bloed
maar ergens blijft zijn zin bestaan,
het leven sterft niet,
het werpt alleen zijn balast af.

FERNAND FLORIZONE.

DE WEG IS ZO RIJK, DAT HIJ ZICH NAAR LINKS EN NAAR RECHTS KAN UITSTREKKEN.

Lao Tsé.

Zondag, 04 april, 09 mei en 13 juni:

Kasteel Mazy te Helchteren: heide en vennen. Gids: Elío Roncador.

Vertek: 9 uur, Weg op Zwartberg, tegenover café Didden, Opglabbeek.

DANK U DAN EN LUC!

Zagen jullie die grappige ventjes in de koppen van de artikels? Dat zijn de kabouters van Erica die 's nachts al het werk komen doen. Ze zijn van Dan Jacob, de onvermoeibare medewerker aan zoveel initiatieven. Hij ontwierp ze speciaal voor Erica waarin ze door de jaren heen een eigen leven gaan slijten tot plezier van Jan en Alleman en tot spijt van wie ze benijdt.

Zagen jullie de krans der seizoenen? Daarvoor stelde Luc Kempeneers, ook natuurgids, 4 prachtige landschapstekeningen ter beschikking, waaraan wij een speciaal gedicht koppelen om de aanvang der seizoenen te gedenken. Luc is een groot artist met een gouden hart. Hij zoekt en vindt de schoonheid in de combinatie natuur met cultuur. Hij legt ze vast in onovertrefbare tekeningen die regelmatig te zien zijn op tentoonstellingen. Gaan jullie ook zien? Ook jij bedankt, Luc!

Wij vragen aan alle natuurgidsen, de mensen tijdens de voorjaarswandelingen te wijzen op het grote brandgevaar. In tegenstelling met wat nogal eens wordt gedacht, ontstaat het grootste aantal branden niet tijdens de zomermaanden, maar wel degelijk tijdens de lente. De statistieken van Waters en Bossen en van de brandweer bevestigen dat.

Oorzaak zijn de vaak hevige Oosterwinden, die de nog niet volledig vergane strooisellagen van bladeren en kruiden uitdrogen en heel vatbaar maken voor vuur. Dubbel opgelet met roken dus. Goede natuurgidsen roken zelf niet tijdens de wandelingen en verzoeken de mensen die zij begeleiden hetzelfde te doen.

Help het bosbestand bewaren, wie de eigenaar ook is. Elke boom is een boom en zeker elk bos. Met de groeiende brandstofprijzen zijn we er misschien nog blij mee. En ook elke natuurvriend zal je dankbaar zijn.

OP VACANTIE.....OF OP DE VLUCHT???

Hebben jullie na de krokusvacantie de rode koppen van de nieuwe rijken ook gezien? Zelfs in een verlofje van amper één weekje moeten ze de baan op, of was dat de bedoeling van de verlof hervorming? Waar is de tijd, dat men rustig in eigen omgeving verbleef om het nieuwe seizoen voor te bereiden in huis of tuin? Waar is de tijd, die men rustig in eigen streek doorbracht om de eigen mensen een frank te gunnen, een tijd van eigen haard is goud waard? Worden we seniel, achterlijk of sentimenteel? Lees dan maar eens de volgende, eeuwenoude tekst. De problemen zijn namelijk niet van vandaag. Hij wordt ter overweging opgedragen aan allevaarders in de overtuiging dat wie thuis het geluk niet vindt, het nergens vinden zal.

Het is niet nodig zijn huis te verlaten,
om de wereld te leren kennen.
Het is niet nodig uit het raam te kijken,
om de hemelse weg te aanschouwen.
Wie het in de vreemde zoekt,
geeft er blijk van
uiteindelijk maar heel weinig te weten.

Daarom onderneemt de wijze
geen verre reizen.
En toch weet hij:
zonder uit het raam te kijken
is hij in staat naam te geven aan de dingen;
door niet te doen,
voltooit hij het onvoltooide.

Lao Tsé.

OPGELET.....BRAND

INHOUD VAN DIT NUMMER

Voorpagina	1
Algemeenheden	2
Brief van de Voorzitter	3
Acties van de Werkgroep:	
Vormingsactiviteiten	4
Uilenexcursie	5
Wandelprogramma	6,7,8.
Beheerswerken	8
Informatie:	
Dag, lieve mensen	9
Bij leven en welzijn	10
Gelukwensen	11
Nal-Midden-Limburg	12,13.
Kalender	13
Standpunt: Polen	14,15.
Bezinning:	
Toespraak Van Steenberghe	16,17
Natuurgidsen Riemst 1981	17,18
Toespraak Gery Vos	18,19
Dank je wel, Willy Peumans	20
Vasten	20
Met een korreltje zout	21
In de krans der seizoenen	22
Jong geleerd, oud gedaan:	
Jaarvergadering 1	23,24
Geologie 1	25,26,27,28.
Evolutie 1	28,29,30,31,32
Kinderbegeleiding 1	32,33
Terug naar de natuur:	
Revalidatie	34
Voeding, recepten	35,36
Kenmerken van een goede gezondheid	36
Genezen	37
Fijne wandelplekjes	38-45
Het leven sterft niet	45
Op de valreep	46
Nal-Bijdrage	
Inhoud	47
Achterpagina	48.

.....nog even een doordenkenkertje.....een fijnproevertje.....een prikje....

De Kristenen bidden dagelijks: "Geef ons heden ons dagelijks brood".
Is het niet bedenkelijk als wij vaststellen, dat velen heden ten dage
dit vervangen door: "Geef ons heden onze dagelijkse eetlust"?
BRT 3, 26/8/76, 8.30 uur.

DANK U, POSTBODE,
voor de fijne verzorging van ons tijdschrift.

ERICA, Driemaandelijke uitgave van de Werkgroep Limburgse
Natuurgidsen. Dit is de uitgave van Maart 1982.

BESTEMMELING.

Verantwoordelijke Uitgever: Werkgroep Limburgse Natuurgidsen.
p/a: Steenweg Linde, 66, 3570 Peer.

ULENAERS Cécile
Steenweg Linde 66
3570 PEER

RVAM.

Voor mij is alles wonder (Sprangler)